

ADALET VE SOSYAL HİZMET AÇISINDAN SUÇ MAĞDURLARINA DESTEK İÇİN “ADLİ DESTEK GÖREVLİLER” ;

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ DAHİL HAK İHLALLERİ VE MAĞDURİYETLER İÇİN ÇAĞRI

SHU Nihat Tarımeri

ÖNSÖZ

Zehirli ağacın meyvesi de zehirlidir.

SUÇ MAĞDURLARI VE “ADLİ DESTEK GÖREVLİLER”

- 1) Bilindiği gibi 10.6.2020 tarihli ve 63 sayılı “*Suç Mağdurlarının Desteklenmesine dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi* “¹ ile de ilgilidir. Mağdur hakları açısından 2012 yılından beri suç mağdurları ele alınmaya başlanmıştır. Bu eksikliği giderilmesi bağlamında suç mağdurlarına sağlanan hizmet ve yardımlara ilişkin esasları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumlulukları düzenlemek ; soruşturması ve kovuşturması Türkiye’de yürütülen suçlar nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetler hakkında uygulanır şeklinde kararname amaçlanmıştır.
- 2) Geçici 1 madde dışında 18 maddeyi de içeren Kararnamede ve Tanımlar arasında 2/1 inci maddesinin e fıkrasında ise “Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle verilen görevleri yapmak üzere adliye bünyesinde kurulan “ şeklinde “Müdürlük“ tanımlamasıyla “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlük” lerin adliyeler kurulması amaçlar arasındadır.Bu yöndeki yapılanma açısından 2/1- a maddesine göre adliye bünyesinde “psikolog”, “pedagog” ve “sosyal çalışmacı” kadro ve görevleri “*adli destek görevliler*” şeklinde de tanımlanmıştır. Adalet hizmetine yönelik farklı farklı uzmanlığın göz ardı edilmemesinin yanı sıra rol ve görevin açık açık belli olmadığı böyle bir görevlilerin suç mağdurları dahil çeşitli adalet hizmetince verilmek istendiği de hedeflenmiştir.
- 3) Suç konusundaki kişilere yönelik kararnamede Türk hukuk tarihine not edilen tanımlar arasında “*Kırılğan grup: Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince adli destek görevlileri tarafından yapılan bireysel değerlendirme Bu bakışlasonucunda suçtan daha fazla etkilendiği ve korunması gerektiği tespit edilen mağdurlar ile adli sisteme dâhil olan çocukları.*” şeklinde yer almaktadır. Mağdur ise “ *Suç nedeniyle fiziksel, ruhsal veya ekonomik olarak doğrudan zarar gören gerçek kişiyi*” şeklindedir.
- 4) Ayrıca bilindiği gibi 2013 yılından beri Adalet Bakanlığında kanunlaşmamış Mağdur Hakları Daire Başkanlığınca² başlayan öykü ve sürecin devamını olarak bu kararname ve uygulama 30.Nisan.2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliği”³ ni de öne

¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.63.pdf>

² <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/tarihce>

³ <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=38565&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>

çıkarmaktadır. Suç mağdur ve suça sürüklenen çocuklar dahil kırılgan grup için yapılan özgün tanımlamaya yönelik adliye bünyesinde kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin kurulması ile birlikte bu kadro ve görevlendirme yönelik geçmişin ve anayasaya uygunluğun ise birlikte ele alınmasını gerekmektedir.

- 5) Resmi Gazete’de yayımlanmamış olması rağmen 18.11.2018 tarihli Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği ile kurulmuş böyle bir uygulama bilindiği gibi 63.sayıli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8. Maddesine yansıtılmasının da devamıdır. Normatif hiyerarşi ve Anayasaya uygunluğun aranılmaması bağlamında bu süreçte kanunlaşmamış bir uygulamadan da ayrıca bahsedilmektedir. Bu yöndeki yapı ve delil oluşturma dahil işlemler sonucu oluşan etki ve de sonuçlarının değerlendirilmesini / sorgulanmasını ayrıca gerekmektedir. Sözleşmeler dahil evrensel uygulamalar için tutarlılığın aranılması kararname içinde geçerli olup anayasal görevler arasında yer almalıdır.
- 6) Sözleşmeler bağlamında anayasaya uygun aranılmaması ,kanunlaşmamış uygulamaların daha sonra kanunlaşabildiği ve de delil oluşturma dahil bu işlem ve durumun göz ardı edilmiş olduğu uygulamanın devamı aynı zamanda 24.10.2019 tarihli ve 7188 sayılı kanunun 22inci maddesi içinde geçerlidir. Özel uzmanlık eğitim sonucu uygulamada yer alan savcı veya yargıçların çocukları dinlemek veya anlamak konusunda yetkinliğe,vasfa sahip olmaması nedeniyle 2012/20 sayılı Başbakanlık genelgesiyle Sağlık Bakanlığın da kurulmuş olan “çocuk izleme merkezi(ÇİM)” dahil özgün çeşitli uygulamanın ve de delil oluşturulmasının devamıdır.Temel hak ve özgürlükler ile ilgili ödev bağlamında Anayasanın 14 üncü ve 137. Maddesine rağmen genelge ile kurulmuş merkezlerin bu kanun ile gerçekleşmesi mümkün olurken, bu süreçteki merkezlerin kanunsuzluğu da ortaya çıkarmıştır. Bu uygulamada yer alanlar açısından rol ve görevleri de önemli kılmaktadır.. Kanunda karşılığı olmayan bu süreçteki uygulama ve de delil oluşturmada yer alanların sorgulanması/değerlendirilmesi, adil yargılama hakkı açısından uygunluk ve tutarlığın aranılmasını da öncelik yapmaktadır.Özellikle suç mağdurlar açısından ve fesih edilmiş İstanbul Sözleşme açısından önemli olup 1.Temmuz 2021 ⁴ tarihine kadar başta 6284 sayılı kanun bağlamında ölümcül sonuç ve ağır mağduriyetler tazminat boyutu içinde önemlidir.
- 7) Suç mağdurlar ve adalet sistemi açısından CMK 150, maddesi dahil yer alan avukatlar(vekil ve müdafii) için yaşanan durumların birlikte ele alınmasını özellikle gerekli kılmaktadır.İnsan hakları ve savunma hakkı açısından bu boyut kalite ve nitelik için ayrı önemdedir. 2012 yılından beri var olan süreç ve hukuksuzluğun bu şekilde meşrulaştırılması arasında söz konusu merkezlere yönelik “uzmanlar”dan ise 7188 sayılı kanun ile bahsedilmektedir.Aynı zamanda farklı farklı uzmanlık,yetkinlik boyutunun göz ardı edilmiş olması diğer bir hukuksuzluğu,adaletsizliği ve de vurdumduymazlığı da öne çıkarmaktadır. Bu düzenlemenin gerekçesinde yer alan açıklamalar aynı zamanda itiraf ⁵ özelliğindedir. Bu itiraflar bağlamında Anayasaya aykırı bir şekilde ortaya çıkan hukuksuzluk ve kanunda yer almamasına rağmen delil oluşturulması İstanbul sözleşmesi ile de özellikle ilgilidir. 20.;22;30. Maddeleri açısından adil yargılama boyutunun gözetilmesini de gerekmektedir. AİHS ve

⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430-13.pdf>

⁵ <http://www.cocukkorumatürkiye.com/yargi-reform-ve-cocuk-haklari-adina-7188-sayili-kanunda-cocuk-ve-kadinlar-acisindan-anayasaya-aykirimliklar-icin-oneri-ve-cagiri/>

adil yargılama hakkı bağlamında çocukların cinsel istismarı açısından suç mağdurlarına yönelik yayımlanmış olan en son genelge de ⁶ bu bakışın ve itirafın devamıdır.

- 8) Bu özgün ve kanunda karşılığı olmamasına rağmen delil oluşturmaya yönelik uygulama ve gelişmeler ise 2003 yılında kurulan 4787 sayılı Aile Mahkemeleri ile başlamaktadır. 2005 yılında kurulmuş olan Çocuk Mahkemelerde yer alan sosyal çalışma görevliler yine sürecin temel parçasıdır. Adli destek görevlisi şeklinde bir yetki ve görev ile ilgili son geline nokta 2003 yılında aile mahkemelerinde yer alan sosyal çalışmacı, psikolog ve/de pedagog şeklinde görev almaları ile başlamıştır. Devamı olarak 2005 yılında 5395 ⁷ sayılı Çocuk Koruma Kanunla kurulan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde sosyal çalışmacı, psikolog ve psikolojik danışmanlık ve rehber (PDR), “sosyal çalışma görevliler” şeklinde ki tanımla, adalet hizmetinde yer almaları sağlanmıştır. Sosyal hizmet ve adalet içinde bir dönüm noktasıdır. Uygulama açısından “sosyal çalışma” ile ilgili bir tanımın da olmamasına rağmen 2012 yılında “sosyal çalışma” alanına yönelik yetki ve görev daha da genişletilmiştir. Sosyolog, çocuk gelişimci, öğretmen gibi kendi meslekleri dışında yer almaları ile sosyal hizmet uygulamaları mümkün olmuştur. Sosyal haklar ve adalet ile de ilgili gelişmeler hem sosyal hizmetler hemde adalet hizmetlerinin yozlaşmasına neden olduğu gibi çocuklar dahil kişilerin ve de toplumun geleceği de belirlenmektedir.
- 9) Bu düzenlemeler ile psikolog, psikolojik danışman ve rehber (PDR) ve de sosyal çalışmacılar açısından farklı farklı uzmanlıkları ile ilgili boyutlar göz ardı edilmekte ve 1982 yılından beri pedagoji bilim ve eğitimi ortadan kaldırılmasına rağmen diploması olmayan pedagoglar uygulamada yer almaktadır. Sosyal çalışmacının yetkisi olmadığı halde psikologlara sahip benzer yetkiye sahip kılması mümkün olurken tersi içinde geçerlidir. Toplumda verilen hizmetlere yönelik çeşitli şekilde rol ve görev olarak yer alan meslekler ise yetkinlik ve onurları ile de mümkündür. Fakat bu boyutun ve niteliğin bu süreçte göz ardı edildiği durum, diploması olmayan pedagoglar için geçerlidir. Buna ek olarak uygulama ve görevleri arasında yaşam koşulları ve sosyal ortam ile ilgili sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi bu yönde eğitim almamış kişilerce mümkün kıldığı bir uygulama da söz konusudur.
- 10) Özellikle BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve önsözünde yer alan Pekin Kurallar ⁸ arasında sosyal inceleme/araştırma (md 16) ile ilgili zorunluğun sosyal çalışma görevli şeklinde engellenmesi ve de uygulamanın nasıl yozlaştırılması ise 27.5.2005 tarihli TBMM de yer alan tutanakta ⁹ da yansımaktadır. Bu gerçeklerle AİHS ‘ve sosyal anayasası “Avrupa Sosyal Şartı”nda yer alan sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı ve sosyal hizmet yöntemleri ile ilgili insan hakları boyutu ile ilgili kararların ¹⁰ göz ardı edilmesi ve yozlaşma sürecin ve

⁶ <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir>

<https://cigm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/232020114201ADL%C4%B0%20G%C3%96R%C3%9C%C5%9EME%20ODALARI%20Y%C3%96NETMEL%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf>

<https://basin.adalet.gov.tr/adalet-bakanligindan-adli-gorusme-odalari-genelgesi>

⁷ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

3/1-e) (Değişik: 13/6/2012-6327/38 md.) Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını,

⁸ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/ceviri-yanlisliklar-ve-cocuk-haklarina-dair-sozlesme-bm-pekini-kurallarina-yonelik-tespitler-adalet-adina-cocuklara-genclere-etkiler/>

⁹ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/9864-2/>

¹⁰ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/avrupa-sosyal-sarti-14-madde-gercege-aykiri-ceviri-ile-sosyal-hizmetler-icin-kara-leke-2/>

sorunun kaynağı olmaktadır.

- 11) Suç mağdurları açısından adil yargılama hakkına aykırı olan durumlar ve 2012 yılından beri kırk katır yerine kırk satır şeklindeki uygulama ise 7188 sayılı kanunda meşrulaştırılmış ve de devam etmiştir. 22.madde de yer verilen “uzmanlar” açısından uzmanlık ile ilgili farklı rol ve görevler bilim ve uygulamadan uzak bir bakışla belirsiz kılmakta ve ek olarak adliye de oluşturulan yeni müdürlüklere yönlendirmesi de bu gelişmeler arasındadır. Bu kanun ve yine torba düzenleme yöntemine dayalı bakış ile uzmanlardan bahsedilirken kendi meslekleri dışında yetki ve görevlerin mümkün kıldığı durum onurları dahil meslekleri açısından sorumluluktan uzak olduğu gibi halen yürürlükte olan İstanbul Sözleşmesinde ki 20 ve 22. Maddeleri , Anayasanın 137 inci maddesi içinde önemlidir.

ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

- 12) Suç mağdurları adına ve içeren böyle döngü , aynı zamanda 1926 tarihli ve 765 sayılı TCK ve de 743 sayılı TMK ile ilgili döngünün ve sürecinde parçasıdır.Kaynak kanunlar ve usul hukuku ise bu süreçte yoğun bir şekilde göz ardı edilmiş olması nedeniyle adli destek görevli şeklinde torba bir görev ve kadro ile suç mağdurlarına yönelik böyle bir destek hizmet ve yapıda öngörülmüştür.
- 13) 7188 sayılı Kanunun 22. Maddesi ve 63 sayılı “*Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*” ve 30.Nisan 2021 tarihli “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmelik “ in amacı ise “*adli süreçte suç mağdurlarına ve adli desteğe ihtiyaç duyan kişilere sağlanacak hizmetler ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelere sunulacak hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumluluklar ile buna ilişkin usul ve esaslar* “ şeklindedir. CMK ,TCK,4787,5395 sayılı kanunlarda dayanaklar arasındadır.
- 14) Bu yönetmelik aynı zamanda 6284 sayılı kanun ile ilgilidir. 4üncü madde de yer alan tanımlar arasında “*adli destek hizmetleri*”;” *Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelerin talebiyle ya da kişilerin başvurusu ile psikolog, pedagog, sosyal çalışmacılar ve ilgili diğer personel aracılığıyla sunulan hizmetler*” şeklinde yer almakta olup “*Adli destek görevlisi*” ise “*Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı olarak çalışanlar*” şeklinde de tanımlanmıştır. Müdürlük bünyesinde adli destek görevlisi olarak çalışmak üzere 10/7/2003 tarihli ve 25164 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Adalet Bakanlığı Memur Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrolarına veya pozisyonlarına atama yapılması ise 76. madde de yer almaktadır.
- 15) Ayrıca uygulamalara yönelik “adli görüşme” ise “*Mahkemelerden veya Cumhuriyet başsavcılıklarından adli görüşme odasına yönlendirilen dosyalardaki kişilerle adli görüşme odalarında yaşlarına ve içinde bulundukları duruma uygun şekilde adli destek görevlisi aracılığıyla yapılan*

görüşme adli görüşme” olarak tanımlanırken “Adli görüşmeci” ise “Adli görüşme odasında çalışmak üzere görevlendirilen adli destek görevlisini, adli görüşmeci” şeklinde de ayrıca tanımlanmıştır. Bu tanımlar ise 7188 sayılı kanunun 22inci maddesinde yer alan “Çocuk İzleme Merkezi(ÇİM)” ve “Adli Görüşme Odaları” ile de ilgilidir.

- 16) Yine Yönetmelikte “Başkanlık ve Danışma Kurulu” da oluşturulmuştur. Görevleri arasında “Adliyelerde görev alan pedagog, psikolog ve sosyal çalışmacı gibi uzmanların çalışma usul ve esaslarını belirlemek “şeklinde yetki 9.madde de öngörülmektedir. Yine yönetmeliğin 58 inci maddesinde sosyal inceleme raporunun (SİR) hazırlanması ele alınmıştır. Cumhuriyet savcısı, mahkeme veya hâkim tarafından ilgili mevzuat uyarınca istenmesi hâlinde adli destek görevlisince sosyal inceleme raporu hazırlanır şeklindedir. Sosyal inceleme raporu hazırlanırken yapılacak iş ve işlemlerde, Bakanlıkça belirlenen standart, esas ve rehber ilkelere uyulur şeklinde yer alırken BM Çocuk Hakları Sözleşmesinde yer alan 3 ve 40ıncı maddenin yanı sıra önsözde yer alan Pekin Kuralının 16. maddesinde öngörülen sosyal inceleme raporunun anket düzeyine indirmesinde söz konusudur. Temel ve evrensel bir aracın şekil unsuruna dönüşmesi ile çocuk dahil kişilerin savunmasız kılmasına da neden olmaktadır. Çocukların yarar ve esenliğine yönelik risk yönetimi de içeren raporun yozlaşması da bu şekilde ve yönetmelikle hedeflenebilmektedir.
- 17) Bu raporlama aynı zamanda adil yargılama hakkının açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve sosyal anayasa açısından Avrupa Sosyal Şartı’nın 14. Maddesinde sosyal yöntem ve araçlarının gözetilmesiyle ilgilidir. Sosyal hizmetlerden yararlanma hakkına ulaşılmanın engellenmesi yönetmelik ile de amaçlanmaktadır. Temel hak ve özgürlükleri de engellemeye yönelik bakış ile sosyal inceleme raporu hazırlanması talep edilen kişinin ceza infaz kurumunda bulunması hâlinde rapor, bu kurumda çalışan psikolog veya sosyal çalışmacılar tarafından hazırlanır şeklinde benzer yetki ve görevi yine mümkün kılabilir. Uygulamada yer alan diğer meslekler açısından ise bir sınırlamadan bahsedilmektedir.
- 18) Sosyal inceleme raporunun ,sosyal çalışmacılar dışında diğer mesleklerce düzenlenmiş olması Avrupa Sosyal Şartının ve adil yargılama hakkı açısından AİHS’nin nasıl engellendiğinin de somut bir örneğidir. Ayrıca Avrupa Sosyal Şartı açısından 1967 yılından beri sosyal hizmet eğitim ve uygulamalara yönelik çeşitli kararlar yetki ve sorumluluğu da öne çıkarmakta olup insan hakları ile ilgili sorumluluğa yönelik kararların göz ardı edilmesi hak sahipleri açısından mağduriyetlere de ¹¹neden olabilmektedir.
- 19) Uygulamaya yönelik yönetmelikte yer alan diğer maddeler ile birlikte ÇKK.35inci maddesinde öngörülen sosyal inceleme raporunun düzenlenmesinin pedagoglar dahil psikolog ve de sosyal çalışmacılar tarafından mümkün kılmasının yanı sıra mesleki yetki ve görevin dışında benzer kılmasına yönelik düzenlemelerin anayasaya uygunluğun aranılması ve Avrupa Konseyinde ki kararlarında dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle de suç mağdurlarının desteklenmesine yönelik 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde “adli destek görevliler” arasında

¹¹ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/avrupa-konseyi-kararlari-ve-sosyal-hizmet-uzmanlarindan-sosyal-calismacilar-ve-de-sosyal-calisma-gorevliilere/>

“pedagog”dan bahsedilmiş olması ve ÇKK da sosyal çalışma görevlileri arasında “pedagog” ve “pedagoji” bilimden bahsedilmemektedir. Çünkü Adalet Bakanlığınca sevk edilen tasarıda TBMM de yapılan görüşmeler sonucu yer alan “pedagoji”¹² ibaresi görüldüğü gibi ortadan kaldırılmıştır. Bu bilgiler birlikte ele alındığında çelişkili durumun ötesinde bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Hak sahipleri ve hizmetlere ulaşılması açısından oluşturulan kargaşanın ve hukuksuzluğun ele alınmasını gerekmektedir.

a. Pedagog (galat-ı meşhur)

- 20) Diğer taraftan 9.1.2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş ,Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun da yer alan düzenlemeler arasında “Aile Mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlar “ şeklinde bir düzenleme söz konusudur. Bu bünyede yer alanlar arasında “pedagog” dan bahsedilmektedir. Psikolog ve sosyal çalışmacıların ayrı ayrı rol ve görevlerin üslendiği ve birlikte düzenlenilmesi gereken bir değerlendirmeden bahsedilmektedir. ¹³5.madde ile ilgili bu ibare görüldüğü gibi 7188 sayılı kanunda “*Uzmanlardan yararlanma*” ibaresi şeklinde de değiştirilmiştir. Yine “pedagog” dan bahsedilmektedir.¹⁴ Ancak mahkeme bünyeleri dışında kurulacak müdürlüklerde yer almaları öngörülmüştür. Bu durum çocuk mahkemeleri içinde geçerlidir. Bu yeni yapılanma ile çocuk mahkemelerinde yer alan psikolojik danışman ve rehberler ile ilgili kadroda ortadan kaldırılmıştır.Aynı zamanda diploması olmayan pedagogların yer aldığı bir unvan ve durumda söz konusudur. Ayrıca bu mahkemelerin bünyelerinin dışına bu müdürlüklere taşınması aslında adil yargılama hakkı açısından doğru bir karardır.Şimdiye kadar özlük haklarının mahkemece gözetilmesi ve ilişki açısından tarafsız ve bağımsızlık ile ilgili durumun göz ardı edilmesi de bir şekilde ortadan kalmıştır.
- 21) Özellikle adli destek görevliler açısından 4787 ve 6284 sayılı sayılı kanun olmak üzere hala uygulamada yer alan pedagog ibaresi ise bilindiği gibi 1982 yılında 2547 sayılı Kanun ile pedagoji bölümleri kapatılmasıyla ortadan kalmaktadır. Bu süreden beri bu yönde diplomaya sahip olmaması nedeniyle “pedagog” un yetiştirilmediği durum gerçekler arasındadır. Devlet organları dahil bir düzen ve uyumun gözetilmesini de gerekmektedir.Özellikle Anayasanın 90 ıncı maddesinde 7.5.2004 tarihinde yapılan değişiklik bağlamında diplomaya sahip olmayan kişilerce görev almalarının sağlanması yanı sıra düzen ve uyumun anayasal görev açısından gözetilmemesi ve vurdumduymazlık ise suç mağduru dahil diğer çocuklar için önemlidir. İnsan Hakları hukuku ile ilgili diğer önemli boyutu da ayrıca ortaya çıkmaktadır..
- 22) Yine bu süreçte yer alan bazı uygulamalar açısından 24.10.2019 tarihli Resmi Gazetede yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanunun 22. Maddesi ise TCK.103 maddesine yöneliktir. Çocukların istismarına maruz kalan çocuklar ve mağdurlar ile ilgilidir.Soruşturma sürecinde yer alan çocukların savcı ve hakimler tarafından yüzyüze dinlenilmesi konusunda bir yetkinliğe ,vasfa sahip olunmaması nedeniyle ortaya çıkan bu ihtiyaç nedeniyle özel bir ortamda çocukların rahatlıkla ifade edilmesi için bir merkezden bahsedilmektedir.Bilindiği gibi Mağdur Hakları Kanun tasarısında yer alan

¹² <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c091/tbmm22091125ss0963.pdf> sf.16

¹³ <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c002/tbmm22002020ss0015.pdf> Sf.8.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4787.pdf>

¹⁴ <http://www.aktuelpsikoloji.com/turkiyede-26-yildir-pedagog-yetismiyor-3257h.htm>

uygulamanın bu kanun ile gerçekleştirilmesi de sağlanmıştır. Gerekçede ise bahsedilmiş merkezler arasında çocuk izleme merkezlerinden somut olarak bahsedilmektedir.

- 23) 5271 sayılı CMK Kanunun 236/4.5 ve 6 maddelerine yönelik 7188 sayılı Kanunu 22. Maddesinde yer verilen “*merkezlerde uzmanlar aracılığıyla*” ;“uzmanlar” ve “*merkezler*” ibarelerinden bu yönde bahsedilmektedir. Yine 7188.S. Kanunu 31. maddedeki Geçici 5 maddede bir süre de verilmiştir. Bu madde de ise b) 236 ncı maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yapılan düzenleme uyarınca kurulması gereken merkezler, en geç 1/9/2020 tarihine kadar faaliyete geçirilir. Bu tarihe kadar mevcut uygulamaya devam olunur.” şeklindedir. Böyle bir süre verilirken 2012/20 tarihli Başbakanlık Genelgesiyle ¹⁵ kurulmuş bu merkezlerce gerçekleştirilmiş olan işlem ve uygulamaların geriye dönerek ele alınmak istendiği bir durum da ortaya çıkmaktadır. Özellikle tasarıda yer alan açıklama ve bu düzenleme ile ortaya çıkan bu durumun ceza usul hukuku açısından ve Anayasanın 2 .14.,41.,90. ve 137. Maddesinin adil yargılama açısından birlikte ele alındığında 1.9.2020 tarihi kadar idare tarafından keyfikeyf bir uygulamada öne çıkmaktadır. Normatif hiyerarşi açısından bu boyutun insan hakları açısından uygunluğun, tutarlılığın “ölçülülük” ilkesi bağlamında aranılmasını da öncelik yapmaktadır. Diğer taraftan ceza usul hukuku açısından kanunda yer alamayan ve idari tasarruf şeklinde kurulmuş olan yapıdan dolayı alınan kararların ve oluşana mağduriyetlerin bu açıdan değerlendirilmesi de gerekmektedir. En azından 1.9.2020 tarihine kadar bu kanunsuzlukla oluşan mağduriyetlerin giderilmesini de öncelik yapmaktadır. Bu resim ve durum 1.7.2021 tarihinde ortadan kaldırılan İstanbul Sözleşmesi ve 6284 de yer alan bu ibareler için geçerlidir.
- 24) TCK/103. maddesi açısından çocukların cinsel istismar ile ilgili olarak 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle Sağlık Bakanlığında merkezlerin bu şekilde kurulan yapı ise göüldüğü gibi 63 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine de yansıtılma ise 2. Mart .2021 tarihli İnsan Hakları Eylem Planı (İHEP)’ tarafınca ¹⁶ da yansıtılmış olup kaynaklık yapmaktadır. Bu kaynaklıkla İHEP da yer alan bu 1. amaç arasında “Çocukların ve suç mağdurlarının adli süreçte ikincil örselenmelerinin önlenmesi amacıyla oluşturulan adli görüşme odaları ve çocuk izlem merkezleri ülke genelinde yaygınlaştırılacak ve bu yerlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır 1.3.b” dır. Görüldüğü gibi savcı ve yargıçlar tarafından çocuklar ile ilgili yetkinliğe ve yeteneğe sahip olmaması nedeniyle suç mağdurlarının adli süreçte hırpalandıkları ve örselendikleri itiraf ile çözüm olarak öngörülen yöntem ve araçlar arasında öne çıkan çocuk izleme merkezleri (ÇİM), çocuk koruma merkezi ve adli görüşme odaları (AGO)’ için planlama öne çıkmaktadır.
- 25) Adli destek görevlileri aracılığıyla çocuklardan bilgi almasına yönelik delil oluşturma dahil bir sürecin mümkün kıldığı uygulama konusundaki eksikliğin mevzuat ile giderileceği de açıklanmaktadır. Bir kamu hizmetinde kaynağı anayasadan ve kanundan almayan böyle bir hizmet sonucu bu uygulamalar halen mevzuat konusundaki eksiklikler de vurgulanmaktadır. Şikayetçi, suç mağduru çocuklar dahil diğer suç mağdurlarının yanı sıra Suça Sürüklenen Çocuklar (SSÇ) lar dahil failler için karar verilmesi ceza usul hukuk ve adil

¹⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/10/20121004-5.htm>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/ifade-alma-odasi-ve-unicefe-acik-bir-duyuru/>

¹⁶ <https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/1/dosya/insan-haklari-ep02-03-202115-14.pdf>

yargılama boyutu için açıklama ve/ya itirafları önemli kılmaktadır. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde ki böyle eksiklik nedeniyle de ağır mağduriyetlerin devam ettiği de bu itiraflar/ikrarlar arasındadır. 2012-2021 tarihi arasında adli sistemde ve uygulamada çocukların ağır mağduriyetlere neden olduğu gibi 2005 yılından beri çocukların üstün yararından oldukça uzak olduğu da diğer bir itiraf olarak devam etmektedir. Bu itiraflar aynı zamanda araçlar ile söz konusu oluşan ağır mağduriyetlerini öne çıkarmaktadır. Buna kaynaklık yapanlar aynı zamanda mağdurların haklarını korunmasına bırakılmış olması ironik bir durumun ötesindedir.

- 26) Şuç mağdurları ile adalet sistemi açısından 2005 yılından beri yaşanan süreçte Adalet Bakanlığında 2013 yılında kanunlaşmamış bir yapının davamı ve anayasa ve kanuna dayanmayanlar arasında ÇİM gibi uygulamaların ancak 7188 sayılı kanun ile kanunlaştırıldığı böyle gerçeklik , 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine böylece yansımıştır. Yapı ve adli destek görevlilerinde dahil olduğu bu uygulamanın yansıtıldığı İHEP da bu durum ise *“Adliyelerde suç mağdurlarının kendilerini yalnız hissetmemelerine yönelik tedbirler artırılacaktır. Bu kapsamda çocuklar, kadınlar, engelliler ve yaşlılar başta olmak üzere bu kişilere adli süreçlerde yardımcı olmak amacıyla kurulan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri yaygınlaştırılacaktır. 1.3.c”* şeklinde yansıtılmıştır. O zaman 2013 yılında Adalet Bakanlığın oluşturulan yapı ve uygulamaların etki sonuçların sorgulanmasını da gerekmektedir.
- 27) Böyle bir sorgulamadan/değerlendirmeden uzaklık, özellikle kaynak kanunlar ve sistem açısından da önemlidir. Çocukların yaşam koşulları ve sosyal ortam konusunda bir asırdan beri var olan idari yapılanma konusunda körleşmeler sorunun diğer önemli parçasıdır. Ayrıca iç hukukun parçası olan ÇHS ve Pekin Kurallarının göz ardı edilmesi sonucu “Suça sürüklenen çocuk “ şeklinde garabet tanım ile birlikte ele alındığı böyle bir uygulama yine İHEP na da *“Suç mağdurlarına yönelik destek hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması için ilgili kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyon güçlendirilecektir. 1.3 .d”* şeklinde yansıtılmıştır. Bu uygulama 63 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnameye de yansıtılmıştır. 5395 sayılı kanunda birlikte ele alınmasına neden olmaktadır. İnsan Hakları ile de ilgili boyutun da devamı olarak suç mağdurları kapsamında yapı ve uygulamalar yönetmelik ile de bu bakışla düzenlenmiştir. Yönetmelik dahil özellikle kendi mesleklerinin dışında pedagoji bilimine ve diplomaya sahip olmayan sözde “pedagog”ların dahil olduğu böyle bir uygulama öncelikle adil yargılama hakları dahil insan hakları açısından ele alınmasını gerekmektedir. Bu durum savunuculuk ile de ilgili olup bu boyutların ayrıca ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.
- 28) Bilindiği gibi yasalaşmamasına rağmen 2013 yılından beri söz konusu olan Mağdur Hakları Daire Başkanlığının sürecinde bazı çalışmalar da yayımlanmıştır. 8177 sayılı kanun ile de “Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Daire Başkanlığı” tarafından yayımlanmış çalışmalar arasında *“Çocuk Teslim Sürecinde Mağduriyet Odaklı Yaklaşım”¹⁷* başlıklı bilgide bu çalışmalar arasındadır. 2017 yılında yayınlanmış çalışmada aile mahkemelerinde yer alan pedagoglar ile ilgili rol ve görevleri bu çalışma da yer almaktadır.
- 29) Bu çalışma arasında görüldüğü gibi pedagog ile ilgili rol ve görevler 53.¹⁸ sayfa da yer almaktadır. Adalet Bakanlığında yayınlanan bu bilgiye göre

¹⁷ https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dergi/22102020134332cocuk_teslimi_raporu7_7_2017_.pdf
http://www.cocukhaklari.org.tr/wp-content/uploads/2017/02/cocuk_teslimi_raporu7_7_2017_.pdf

¹⁸ 3.3.4.2.2. “**Pedagog;** Pedagog, çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel, duygusal, ahlaki vb. gelişimlerini izleyen, takip eden ve bu gelişimin olması gerektiği gibi sürmesine katkı sağlamayı amaç edinen insanlara denir. Pedagoji terimi de genel olarak eğitim bilimi anlamında

1980’li yıllarda fakültelerin pedagoji bölümlerinin kapanması neticesinde yalnızca lisans diploması ile akademik olarak pedagoğ unvanına sahip kişilerin artık bulunmadığı açıklanmaktadır. Bu gerçeğe ek olarak 2005 yılında yapılan pedagoğ alımları, pedagoji bölümünün olmaması nedeniyle, en az dört yıllık eğitim veren eğitim fakültelerinden pedagojik formasyon alarak mezun olanlar arasından 2004 KPSS sonuçlarına göre atandığıda açıklanmıştır. Yasada karşılığı olmadan ve sahip oldukları diplomanın dışında pedagoğ alımlarında ise eğitim “psikolojik danışmanlık ve rehberlik “ konusunda eğitim almış kişilerin bu kadroda yer almalarının adalet hizmetinde sağlanması şeklinde ki açıklama hukuksuzluğun ve adaletsizliğin de bir itirafıdır. Adalet Bakanlığı tarafından söz konusu idari tasarrufla böyle bir atanma sonucu adalet ve sosyal hizmetin yozlaştırılmasının da önemli örneğidir. Adalet adına kanunun nasıl arkasından dolanıldığı bir durumda ortaya çıkmaktadır. Ortada gerçek bir “pedagoğ” olmadığı ve bir diploma söz konusu olmamasına rağmen görüldüğü gibi sahte/çakma pedagoğ üretilmiştir.

- 30) Bu durum “herkesin doğru bildiği yanlış” şeklindeki “galat-ı meşhur¹⁹” deyimine uygun önemli örneklerdendir. Bilindiği gibi Arapçada mugalata, “galat” kökünden gelmektedir. Herkesin doğru bildiği yanlış da “galat -ı meşhur” denmesi de bu yüzdendir.. Mantık hileleri kullanıp, dil cambazlığı yaparak halkı aldatma sanatını adlandırmak içindir. Eski Yunan’da sofistler ücretle bunun dersini de verirlermiş. Sokrat, Eflatun ve Aristo, söz cambazlığı ve kelime düzenbazlığının, halkın gerçekleri öğrenmesine engel olacağını düşünerek 2500 yıl önce bu akıma karşı felsefi ve ahlaki mücadeleyi bu yüzden başlatmıştır. Kurumlar dahil yozlaşma ve çürüme içinde önemli bir deneyimdir.. Türkiye de ise kavramlar ve sözleşmeler açısından bu yönde kötü bir alışkanlıkta söz konusu olup adaletle ulaşılmasının bu şekilden engellenmesine nasıl yardımcı olduğu içinde örnektir.
- 31) Bu özellik ile birlikte halen diploması olmadan adalet hizmetinde “pedagoğ”ların yer alınmasının yanı sıra hem sosyal çalışmacıların hemde psikologların benzer yetkiye sahip kılınmasının olağanlaştırılması “galat-ı meşhur” deyimini içinde ayrı önemli örnektir. İnsan olma ve insanlık açısından ortaya çıkan vahim durum için mücadele etmeyi de gerekmektedir. Bir mücadele ise kurallar ve kurallara bağlı olmak, yetkinlik, fırsat ve motivasyon gibi davranışlara sahip olmasını gerektirmektedir. Diğer taraftan ÇKK ve çocuk mahkemeleri açısından pedagoğlara yer verilmemesine rağmen 4787 sayılı Aile Mahkemeleri ile ilgili uyumsuz ve tutarlığın teknik ve normatif hiyerarşi açısından göz ardı edildiği bir hukuksuzlukta ortaya çıkmaktadır. Çocukların hoyratlanması böylece ve inatla mümkün olabilmektedir. Bilim insanları dahil gerçeğin peşine gitmek yerine yaşanan soruna abartmanın yanı sıra var

kullanılır (Kanat, 1966; Aktaran; Belgin, 2011: 94). Ülkemizde 1980’li yıllarda fakültelerin pedagoji bölümlerinin kapanması neticesinde yalnızca lisans diploması ile akademik olarak pedagoğ unvanına sahip kişiler artık bulunmamaktadır. Buna karşın gerek 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun’un “Aile mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlar” kenar başlıklı 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci bendinde yer alan “Üzere Adalet Bakanlığınca, tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından, birer psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı atanır.” hükmü, gerekse de 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun “Tanımlar” kenar başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını ifade eder.” hükmü gereğince Aile, Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri bünyesinde çalıştırılmak üzere pedagoğ alımları yapılmaya devam etmektedir. Bu kapsamda ilk olarak 2005 yılında yapılan pedagoğ alımları, ülkemizde pedagoji bölümü olmaması nedeniyle, en az dört yıllık eğitim veren eğitim fakültelerinden pedagojik formasyon alarak mezun olanlar arasından 2004 KPSS sonuçlarına göre yapılmıştır. Daha sonra ve hala yapılan pedagoğ alımlarında ise eğitim fakültelerinin eğitim bilimleri (psikolojik danışmanlık ve rehberlik, eğitim programları ve öğretim, eğitimde ölçme ve değerlendirme, eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi) bölümlerinden mezun olanlar arasından Kamu Personeli Seçme Sınavı ve mülakat sonuçlarına göre yapılmaktadır. “

¹⁹ https://tr.wikipedia.org/wiki/Galat-%C4%B1_me%C5%9Fhur

olabilecek çözümün kendine göre bakması kuralsızlık , fırsatçılık ve kamu zararı içinde bir zemin olabilmektedir.

- 32) Aynı zamanda Adalet Bakanlığınca açıklanmış bu bilgi yargısal açıdan içinde yaşanan durum için de bir örnektir. Özellikle bu örnek Türk hukuk ve sosyal hizmetler tarihine de not edilmiştir. Bu örnek ile birlikte insanların güzel zan ederek yaptıklarından daha çok başka insanlara yaptıkları mağduriyetlere bakılarak tarihe yazılmasına nasıl yardımcı olunduğunun diğer önemli örneklerindendir.

b.Psikolog

- 33) Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanmış bu çalışmanın 54.sayfasında psikolog mesleği de ele ²⁰ alınmıştır. Bu bilgiler bağlamında ruhsal açıdan kişilere yönelik böyle bir meslek öne çıkmaktadır. Kendi diploma ve meslekleri dışında yaşam koşulları ve sosyal ortam konusunda SİR şeklinde bir rapor düzenlemesi ise yetki ve sınırların taşınmasına neden olmaktadır.Sosyal çalışmacılar açısından sahip olan yetkilere sahip olması gibi benzerlik ,bir cüretkarlığa da neden olmaktadır.Çocuk dahil yetkisi olmamasına rağmen böyle bir raporlama hak sahipleri açısından ise bir tehdit unsuruna dönüşmüştür. Adil yargılama ve usul hukukları açısından göz ardı edilmesi sonucu ortaya çıkan mağduriyetlere de ayrıca neden olmaktadır.Yasada yer alan hukuksuzlukla ortaya çıkan mağdur kişilerin, mağdur hakları adına korunmak istenmesi aynı zamanda ironik bir durumu da ortaya çıkarmaktadır.
- 34) Dolayısıyla adalet hizmetinde savcı,hakim ve avukatların dışında psikologlar aktörlerden birisi olarak öne çıkmaktadır. Böyle bir süreçte adalet ve sosyal hizmete yönelik uygulamaların Anayasasının 2.;41.; 90. ve 137'inci maddelerine rağmen yozlaştırma için de aktif bir aktördür.Halbuki bir meslek başta kendi mesleklerine ait kurallara uyup ve/ya uymamasıyla ilgili bir sorumluluğu da öne çıkarmaktadır. Kendi meslekleri dışında rol ve görev açısından Türk Psikologlar Derneği de kendi meslek kanunlarının çıkarılması konusunda bir kampanyayı başlattığı da ayrıca görülmektedir.²¹
- 35) Meslek kanunlarının temel amacı ise bir meslek alanında çalışan insanların ve onların verdiği hizmetlerden yararlanan bireylerin haklarını korumak şeklinde böyle bir amaç görüldüğü gibi Psikologluk Meslek Kanunu'nun çıkarılmasını hedeflemektedir.. Psikoloji bilimi dahil önemli ve geç kalmış bir adımdan bahsedilmiştir. Mesleki alanına yönelik sınır ihlallerine açık hale getirildiği de vurgulanmaktadır. Bir meslek temel ihtiyaçlar dahil toplumda verilecek hizmetlere yönelik profesyonelleşme bağlamında rol ve görevler için bir yetkinliğin aranılması böyle bir sürecin parçasıdır.Özellikle şifalıktan sağlığa dönüşen bir süreçte yer alan psikologlar ile ilgili olarak Avrupa Psikoloji ve Psikoterapide Uzmanlık Sertifikası dahil bazı uygulamalar bu gelişimin parçasıdır.Bu yöndeki kurallar web sayfasında da yer almaktadır. Bir uygunluk noktasının aranılması mesleksen ahlak/etik boyutunu da öne

²⁰ "3.3.4.2.3. **Psikolog;** Psikoloji, insanın çevresinde bulunan varlıkları, olayları nasıl anladığını, öğrendiğini, insanın nasıl düşündüğünü; etkiler karşısında nasıl duygulandığını, heyecanlandığını; zekâsının,kişiliğinin ve benzeri özelliklerinin neler olduğunu araştırır. Kısaca psikoloji, insanın durumlar karşısında nasıl davrandığını ortaya çıkarmaya çalışır (Başaran, 1971; Aktaran; Belgin, 2011: 95). Psikologlar da psikolojik sorunlarla ilgilenen kişilerdir.Bireylerin, duygu ve düşüncelerini, davranışlarını, zekâ ve yeteneklerini anlamaya çalışarak, onların davranışlarının düzeltilmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunur.İnsan davranışlarıyla oluşan sosyal olayları, bireyin çevresiyle ilişkilerini, çevreye uyum sürecini, bu ilişkilerdeki uyumsuzlukları inceler. Sorunları belirlemeye çalışarak, çözüm yolları sunar (Karagülmez, Ural ve Sami Sezai, 2003; Aktaran; Belgin, 2011: 95).

²¹ <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-cumartesi/psikologluk-meslek-kanunu-neden-onemli-41772910>

çıkarmaktadır. Kişilere hizmet verilmesine yönelik bu açıklamalar arasında görüldüğü gibi “sahte psikologlar”lardan bahsedilmektedir. Hak sahiplerini özellikle uyarmakta olup TDK yer alan “şarlatanlık”²² boyutu aynı zamanda TCK ile ilgilidir. Psikologlar dışındaki kişiler tarafından da SİR düzenlenmiş olması da aynı zamanda bu kapsamdadır. Sahte psikolog ile mücadele ediyoruz derken en kısa sürede mesleki sınırlar ve uygulamalar konusunda çözüme yönelik adım atılması da beklenmektedir. Aynı zamanda TCK ile ilgili gereğini de yapması ve benzer duruma ortak olmanın engellenmesini de gerektirmektedir.

- 36) Toplumda yer verilen hizmetler bağlamında psikoloji veya ruh bilimi ²³ olarak rol ve görevleri açıklanırken diğer taraftan adalet ve sosyal hizmetlerde meslek sınırları açısından SİR düzenlemesi dahil sosyal çalışmacılar için mesleksel sınırlarına taşınması(saldırması) konusunda her hangi bir rahatsızlıktan hiç bahsedilmemektedir. Sözleşmeler yerine kanunun arkasına sığınarak böyle bir yozlaşmaya ortak olma konusunda bir tepkiye de rast gelinmemektedir.
- 37) Bu açıklamalar arasında yasalarda psikologluk mesleğinin ve temsil ettiği uzmanlık alanlarının kapsamlı ve standart tanımları yapılmadığı vurgulanmaktadır. Uzmanlık alanlarının tanımsız olmasının sınır ihlaline sebep olduğu da açıklanmaktadır. Mesleki alanına yönelik sınır ihlalleri ve eğitime uygun olmayan işler yapmak durumunda kalındığından ayrıca bahsedilmektedir. Halbuki bu durum 2005 yılından beri yoğun bir şekilde söz konusudur. Galat-ı meşhur özelliğinin ve fırsatçılığın da parçasıdır. Mesleki yeterliliğe ve donanımına sahip psikologlar serbest meslek icra etmek istediklerinde bir kanun gerekçe gösterilerek bu durumun engellenmesinden bahsedilmiş olması ironik bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Terapi hizmeti açısından ise psikolog unvanı almak için üniversitelerin psikoloji bölümünden mezun olmak gerekir şeklinde bahsedilirken yüksek lisansını tamamladığında kişi ‘uzman psikolog’ unvanı alır şeklindeki açıklama ile uzmanlık için en azından yüksek lisan konusunda eğitim alınmasının gerektiği vurgulanmaktadır. Bu açıklama ile 7188 sayılı kanunda yer alan psikologların en azından yüksek lisans eğitimi almadan adalet hizmetin de “uzman” ünvanına sahip olması konusunda itiraz edilmemesi de trajikomik diğer bir açıklama olarak öne çıkmaktadır.
- 38) Mesleksel açıdan sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi, örgüt psikolojisi, bilişsel psikoloji, nöropsikoloji, trafik psikolojisi gibi çeşitli alanlarda uzmanlaşmadan da bahsedilmektedir. Yalnızca ‘klinik psikoloji’ alanı ‘psikolojik sağlık’ hizmetince verilir ve bu hizmetin alacağı psikologdan diploması hakkında bilgi istemesinin haklar arasında olduğu da vurgulanmaktadır. Ortada bir standart olması dahil psikolojik açıdan bir yozlaşmanın engellenmesine yönelik açıklama aynı zamanda sosyal hizmet ve sosyal çalışmacılar içinde geçerlidir. Sahte psikologlar açısından böyle bir haksız unvanlar için bir uyarı söz konusu olurken böyle benzer bir istismarın engellenmesi de hedeflenmiştir. Diploması olmayan pegagoglar için bir uyarının olmaması ise istismarın ötesinde ironik durumu da ortaya çıkarmaktadır. Mesleksel açıdan onurun ikincil kılınmasıyla esnaflaşmanın da örneği olup çocukların yarar ve esenliğine yönelik hem sosyal çalışmacıları benzer kılmak ve özellikle pedagoğlardan diplomalarını

²² <https://sozluk.gov.tr/> ; şarlatan : 1. isim Kendi bilgi ve niteliklerini veya mallarını överek karşısındakini kandıran, dolandıran kimse: "Kim namuslu, kim dalavereci, kim şarlatan, laf ebesi ve dalkavuk, biliyordu." - Tarık Buğra

²³ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Psikoloji>

sorgulamaması yerine çakma/sahte pedagogların yer alması ve ortak olunması kendi mesleklerinden nasıl uzak olduğunun bir örneği olabilmektedir. Kişilik ve ruhsal açıdan iyilik haline yönelik mesleksel sorumluluğa ek olarak sosyal iyilik haline yönelik meslek sınırlarına yönelik saldırı ile çocukların araç olduğu böyle bir tehlikeli vahim durum aynı zamanda insan hakları açısından ele alınmasını gerektirmektedir.

SOSYAL ÇALIŞMACI VE SOSYAL HİZMET/ ÇALIŞMA

- 39) Yine bu çalışmanın 52. sayfasında adalet hizmetinde yer alan kadrolar arasında sosyal çalışmacılar ile ilgili boyut yer almaktadır.²⁴ Bu açıklamalar ile birlikte adalet hizmetine 7188 sayılı Kanunu ve 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile çeşitli unvan ve kadrolar arasında atanmış olan sosyal çalışmacılar bilindiği gibi 2253²⁵ sayılı “Çocuk Mahkemelerinin Kurulması, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun “ ile başlayan gelişiminde parçasıdır.
- 40) ÇKK ile ortadan kaldırılan 2253 sayılı Kanunun 20 .maddesinde “Ceza veya Tedbir Uygulanmasından önce Yapılacak İnceleme” şeklindeki düzenleme halen yaşanan gelişmeler içinde önemlidir. Görüldüğü gibi 11-14 yaşındaki sınırlı çocuklar için aile, terbiye ve okul durumu, gidişatı, içinde yetiştiği ve bulunduğu şartlar veya bunlar gibi gerekli görülen bazı hususlar, çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan sosyal hizmet uzmanları veya yardımcılarca araştırılmasından bahsetmektedir. Dolayısıyla bu yöndeki raporun sosyal hizmet uzmanlarınca düzenlenmesinden sosyal çalışmacı, psikolog vede diploması olmayan pedagoglar dahil diğer mesleklerce düzenlendiği durum bir uygulamanın ilerlemesi ve geliştirilmesi yerine nasıl geriye düşülmesinin de değerlendirme noktasıdır. İç hukukun parçası olan BMÇHS’nin gerisine ötelenen ve tarihe düşülen notlar açısından bilim ve uygulamadan nasıl uzak olma arasında “sosyal çalışma” ile ilgili tanımın olmamasına rağmen kavramların nasıl zehirlendirilmesi içinde bir örnek olmaktadır. Sosyal hizmet ile ilgili boyutun anlanması ve içselleştirilmesini de öncelik yapmaktadır..
- 41) Sosyal hizmet ve adaletin bu süreçte yozlaştırılması ve kavramların zehirlenmesi açısından “insan” ve “insan olma”nın anlamasını özellikle gerektirmektedir. Bilindiği gibi “insan”, sosyal bir varlıktır. Tüm canlılarda olduğu gibi toplu şekilde yaşar. Dayanışma dahil uzlaşma ise doğanın gereğidir. Korku

²⁴ “3.3.4.2.1. **Sosyal Çalışmacı** ; Yükseköğretim kurumlarının dört yıllık eğitim veren sosyal hizmet bölümlerinden mezun olan ve sosyal hizmet alanında çalışan kişiler sosyal çalışmacı unvanını almaktadır. 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu’nun “Tanımlar” kenar başlıklı 3 üncü maddesinin (a) fıkrasında; “Sosyal Hizmetler”; kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözülmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünüdür.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu anlamda, sosyal çalışmacı, insanların sosyal yaşantılarıyla ilgili çalışmalar yapan, yaşamlarında sorun oluşturan faktörleri bulmak için, kişilerin sosyal durumlarını inceleyen, sorunları çözmek için çaba harcayan, bu amaçla gerekli kişi, kurum ve kuruluşlarla ilişki kuran ve kişiye ve aileye uygulanacak ihtiyaç ve bakımı tespit eden kişidir (Belgin, 2011: 94).”

²⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16816.pdf>

a) Aile, terbiye ve okul durumu, gidişatı, içinde yetiştiği ve bulunduğu şartlar veya bunlar gibi gerekli görülen sair hususlar, çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan sosyal hizmet uzmanları veya yardımcılarını marifetiyle araştırılır. Ancak, çocuk mahkemeleri nezdinde görevlendirilmiş olan bu hizmetlilerin is durumlarının müsait olmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında herhangi bir engel mevcut bulunması halinde çocuk mahkemeleri bu araştırmanın yapılması için resmi veya özel kurum ve teşekküllerde çalışan sosyal hizmet uzmanları veya bu araştırmayı yapabilecekleri kanısına varılan kimseleri görevlendirebilirler. b) İşlediği suçun anlam ve sonuçlarını kavrayabilme yönünden bedeni, akli ve ruhi durumu mütehasşis kimselere tespit ettirilir. Yukardaki bentler gereğince yapılan araştırma ve inceleme sonucu, gerektirirse, küçüğün bir müşahede merkezinde müşahede altına alınmasına da karar verilebilir.

ve koruma davranışlarını geliştirebildiği gibi toplumsal görevler de geliştirilmiştir. Meslekler, rol ve görevler böyle bir gelişmenin arasındadır. Çocukluk dönemi dahil fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişim sürecinde tüm duygularını da birlikte geliştirilir. Böyle bir sosyal varlık özelliği ile insan tarihinde sosyal koruma boyutu açısından Türkiye de sosyal hizmetin kamusal hizmetler arasında çeşitli şekilde yer almıştır. Bu dönüşme sürecinde, kişisel açıdan hayırseverlik/yardımseverlik açıdan da dönüşmüş olması gelişmeler adalet hizmeti içinde geçerli olmuştur. Bu dönüşüm bağlamında eğitim konusunda eğitim almış kişilerin adalet hizmetinde yer alması ve profesyonellik özellikle pozitif hukuk ve Aydınlanma sürecinde öngörülmüştür. Sosyal varlık özelliği açısından insanlık tarihinde ki süreç bağlamında çocuklar açısından yaşam koşulları ve eğitim, çalışma dahil sosyal ortama yönelik hukuksal açıdan öne çıkan araştırma/inceleme bir risk yönetimini de içermektedir. Sosyal adalet dahil adalet ulaşım için temel araçtır. Bu araştırma BM Pekin Kuralları ve dolayısıyla ÇHS'in önsözüne de bu süreçte yansıtılmıştır. Karar verilmeden önce çocukların üstün yararının gözetilmesi için kaynak bir durum tespittir. İdari ve kamusal açıdandan öne çıkan araştırma ve bu boyut AİHS ve sosyal koruma dahil Avrupa Sosyal Şartı içinde ayrı önemdedir.

- 42) Türkiye açısından sosyal hizmet ve adalet açısından yaşanan süreçte 765 sayılı TCK.54'üncü maddesi bağlamında ayrıca işlediği suçun anlam ve sonuçlarını kavrayabilme yönünden bedeni, akli ve ruhi durumu mütehassıs kimselere tespit ettirilir şeklinde görüldüğü gibi iki farkı bir düzenleme ise ancak 1979 yılında öne çıkmaktadır. Kaynak kanun açısından İtalya'da ki gelişmelerin, ayrımlar ve dönüşüm Türkiye de 1940 lı yıllarda ki bilgilere de yansıtılmıştır²⁶. Fakat 7237 sayılı TCK 31. Maddenin kaynağı olan 765 sayılı TCK.54'üncü maddesi açısından bu iki farklı raporun ÇKK.35 maddesine indirgendiği durum adaletin nasıl yozlaştırıldığı da örneğidir. Sosyal hizmet uzmanından psikolog dahil sosyal çalışmacılarca düzenlemesini sağlayan bu bakış ile 15-18 yaş grubu Pekin Kuralına rağmen göz ardı etmektedir. 12-15 yaş grubu arasındaki çocuklar için bilişkisi özelliğinin de kazandırmak istenmesi bu raporun yozlaşmasının ise diğer örneğidir. Bu raporun sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişilerce düzenlenmesi hukuktan ve teknikten uzak bakışla öngörülürken TCK.31 ve ÇKK/ 35'inci maddeler bağlamında öngörülen sosyal çalışma görevlilerce gerçekleşmesi sosyal hizmet ve sosyal koruma boyutunun nasıl yozlaştırıldığına diğer somut örneğidir. Bu örnek aynı zamanda 2004 yılından itibaren insan hakları ile ilgili boyutun nasıl göz ardı edildiğinin de yansımasıdır.

- 43) 2253 sayılı kanun ötesindeki bakış ile çocuklar ile ilgili olarak yaşam koşulları ve sosyal ortam konusunda söz konusu araştırmanın TBMM de nasıl engellendiği de gerçekler arasındadır. 2005 yılında sosyal çalışmacılar dahil sosyal çalışma görevlilerin yanı sıra pedagoglar tarafından gerçekleştiği bu süreçte Türkiye de sosyal hizmet ile ilgili boyut ve gelişmelerin de birlikte değerlendirilmesini gerekmektedir. Bilindiği gibi sosyal hizmet ile ilgili uygulamalar 1959 tarihli ve 7355²⁷ sayılı Sosyal Hizmet Enstitüsü Kanunun ile

²⁶ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/prof-dr-faruk-erem-ve-1940lardaki-suclu-cocuklara-bakisla-yargi-reform-stratejisi-belgesi-icin-yuzlesmek/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/1945-tarihli-cocuk-mahkemeleri-on-tasarisi-ile-hem-yuzlesme-hemde-mahcubiyet-icin/>

²⁷ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/sosyal-hizmetlerin-donum-noktalarindan-7355-sayili-sosyal-hizmetler-enstitusu-kurulmasina-dair-kanun/>
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10233.pdf>
http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tomanbay/sha_shy_shb.htm

yasal zemine dönüşmüştür. Hayırseverlikten/yardımseverlikten kamusal hizmete dönüşme noktasıdır. 1936 yılında sosyal yardımı da içeren Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı altında yapı ve uygulamalar öngörülmüştür. Bu düzenleme bağlamında Bakanlık bünyesinde Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur. Uzmanlık ve dört yıl içeren yüksek okul ile profesyonelleşme de bu sürecin devamıdır. İnsanlık tarihi açısından zekat memurluğu gibi bir görevin dönüşmesi bağlamında ki profesyonelleşme 1961 yılında başlamış 4 yıl ve 12 sömestriyi de içeren eğitim sonucu ilk “Sosyal Hizmet Mühassısları” ise 1965 yılında mezun olmuştur.²⁸

- 44) Bu süreçte Sağlık ve Sosyal Bakanlığın da yer alan “Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü” yerine 27.5.1983 tarihinde 2828 sayılı “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurum Kanunu”²⁹’nın yürürlüğe girmesiyle yeni bir yapılanma öngörülmüştür. Sosyal hizmetlerin yanı sıra çocukların korunmasına yönelik genç cumhuriyet döneminin öncü yapılardan “Çocuk Esirgeme Kurumu” ise 3.6.2011 tarihli ve 633 Sayılı K.H.K. ile ibaresi dahil ortadan kaldırılması da gelişmeler arasındadır. Aile ile birlikte ele alındığı ve en son olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında Çocuk Hizmetler Genel Müdürlüğü dahil sosyal çalışmacıların , sosyal çalışma görevlilerce kendi meslekleri dışında benzer yetkilerini terk etmesi ile sosyal hizmetlerin uygulanması halen ve bu şekilde yürütülmektedir.
- 45) Korunmaya ihtiyaç olan çocukların korunması ile de ilgili gelişmeler de yer alan Sosyal Hizmet Uzmanları ise bilindiği gibi ancak 1979 yılında çocuk mahkemelerine atanmaları ve adalet hizmetin de yer almaları sağlanmıştır. Araştırma yaparak raporlama uygulamanın da parçası olmuştur. 1940 yılında ki bakışın ötesinde ki bakışın yanı sıra bu süreçte pedagoji bilimi ortadan kaldırıldığı gibi 1982 yılın YÖK kararıyla sosyal hizmetler ile ilgili yüksek okul eğitimine son verildikten sonra akademik eğitim ile devam etmiştir. Sosyal hizmet uzmanları yerine sosyal çalışma ünvanı ise 4787 sayılı kanunda yer almıştır. Sosyal hizmet uzmanların ünvanı kullanılmamasına rağmen pedagoğdan bahsedilmiş olması da düşündürücü durumlar arasındadır. Böyle bir galat-ı meşhur ile adalet hizmetinde sosyal hizmet uzmanı ünvan ve kadrosu olmamasına rağmen kendilerini sosyal hizmet uzmanı olarak tanıtılması ise pedagoğ ile benzerdir. Bu galat-ı meşhur durum , hak sahipleri açısından oluşturulan mağduriyetlere neden olup ÇKK.44. maddesi kapsamında ele almayı gerekmektedir. Adil yargılama ve savunma hakkı açısından TCK dahil böyle bir hukuksal sorunu da öne çıkarmaktadır.
- 46) 2004 yılında Anayasanın 90ıncı maddesi bağlamında başta ÇHS ;AİHS dahil Avrupa Sosyal Şartında yer alan ilke ve kurallara rağmen adalet ve sosyal hizmetin yozlaştırılması ve ÇKK ya yönelik eğitim adına olağanlaştırılması 2005 yılından beri mümkün olurken sosyal çalışmacılar ile ilgili Avrupa Konseyinin sosyal hizmetler ile ilgili yükümlülükler ise göz ardı edilmektedir. Bilindiği gibi BM İnsan Hakları Komitesinde yayınlanan kaynaklar arasında bölgesel açıdan Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi tarafından 9.Aralık.1991 tarihli karar³⁰ görüldüğü gibi Sosyal Çalışmacılara yöneliktir. Eğitim ve insan

²⁸ <http://shuder.org/Sayfa/sosyal-hizmet-uzmanlari-demeginin-tarihcesi1656>

²⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2828.pdf>

<http://www.cocukkorumaturkiye.com/turkiye-cumhuriyetinde-yok-edilen-kurumlardan-cocuk-esirgeme-kurumu/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/ataturk-cocuk-yuvasindan-keyif-i-divana/>

³⁰ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/Listofcontents.aspx#CoE>

[https://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/11RecommendationNoR\(91\)16toMembersStatesontheTrainingofSocialWorkersandHumanRights\(1991\).aspx](https://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/11RecommendationNoR(91)16toMembersStatesontheTrainingofSocialWorkersandHumanRights(1991).aspx)

hakları ile ilgili tavsiye kararı hem sosyal hizmet/çalışma hemde sosyal çalışmacıları ayrı bir yükümlüğü öne çıkarmaktadır. Meslekler arasında ender bir sorumluluk ve görev yükletilmektedir. Psikolog dahil böyle bir meslek grubuna yönelik karara ise şimdiye kadar rast gelinmemektedir.

- 47) Türkiye dahil taraf ülkelere yönelik yürütme açısından bu karar aynı zamanda sosyal hizmet ve adaletin yozlaştırılmaması içindir. Özellikle insan hakları ve temel özgürlüklerin sürdürülmesi ve daha fazla gerçekleştirilmesi yoluyla, üyeler arasında daha büyük bir birliği sağlamak olduğunun göz önünde bulundurulması Avrupa Konseyinin amaçlarındandır. Bu amaç bağlamında İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı kapsamında üye devletler tarafından üstlenilen yükümlülükleri de göz önünde bulundurmaktadır. T.C. Anayasasının 14. Maddesine de yönelik Avrupa Konseyi'nin insan hakları ile halihazırda geniş bir eğitim programına dahil olduğunu göz önünde bulundurarak, bunun insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasında en önemli unsur olduğuna inanarak ,toplumda meydana gelen demografik, sosyal ve ekonomik değişiklikleri gözlemlemeyi de bu kararda öne çıkarmaktadır.
- 48) Bu değişikliklerin bir sonucu olarak, sosyal çalışmacıların/sosyal hizmet uzmanlarının(Türkiye açısından 1982 de YÖK kararıyla ortadan kaldırılmasına rağmen müktesep hak açısından geçerli kılınmıştır.) genellikle toplumun savunmasız ,güçsüz üyelerinin bakımına dahil olduklarını ve ayrıca ilgili kişilerin durumunu iyileştirmek için sosyal politikanın geliştirilmesine katkı da bulunduklarının da göz önünde bulundurulması amaçlardandır. Yükün karmaşıklığının ve öneminin bilincinde olarak, en derin insan hakları sorunlarının ortaya çıktığı ihtiyaçlar ve çatışmalarla karşılaşabilecek sosyal çalışmacılar/sosyal hizmet uzmanları; her zaman bu yönde endişeye sahip olduğunu dikkate almak : sosyal/hizmet çalışma eğitimi açısından(Karar (67) 16); farklı toplum gruplarında insan hakları öğretimini teşvik etmek gibi bir görev (Karar(78)41) kararda öne çıkarılmaktadır.
- 49) İlgili eğitim kurumlarında ki sosyal çalışma eğitiminin tüm seviyelerinde bir insan hakları boyutu dahil teşvik etmek üye devletlerinin hükümetlerine önerilmektedir. Bu öneri, kalitenin ötesinde bir tercih değildir. İnsan ve insanlığa bakışın da göstergesidir. İnsan hakları ile ilgili kurumların yanı sıra Avrupa Komisyonu ve İnsan Hakları Mahkemesinin sosyal hizmetle ilgili içtihatlarına ilişkin uluslararası belgeler hakkında uygun bilgiyi sağlamak ,örnek vakaların incelemeleriyle insan hakları sorunlarını vurgulamak, böylece sosyal çalışmacılarının bu sorunları günlük seçimlerinde ve karar alırken belirlemelerine olanak sağlamak;
- 50) Yine eğitimciler açısından, insan haklarının gelecekteki görevlerine uyarlanacak şekilde yorumlanması ve geliştirilmesinde öğrencileriyle birlikte çalışmaya ve araştırmaya devam etme ihtiyacını çekmek konusu dikkat çekmektedir. Mesleki dernekleri ve bölümler ve kurumlardan sorumlu ve yönetenleri sosyal çalışmacıların insan haklarındaki gelişmeleri takip etmeye devam etme ihtiyacına dikkat etmeye davet etmektedir. Ayrıca mesleki etik kurallarının insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunmasını dikkate aldığını öne sürmeye yönelik bilgilerin eğitim programlarında planlanması gibi öneriler karar da davet edilmektedir. İnsan haklarını koruma ve geliştirmeye yönelik değişen dünyada sosyal çalışmacılarının önemini anlamak ve rolünü anlamak görüldüğü gibi bu karara yansıtılmıştır.
- 51) Avrupa Konseyi tarafından alınmış 1991 yılında kararı ile insan hakları ile ilgili

bu yükümlük kuralların önemi için olup özellikle sosyal koruma bağlamında Avrupa Sosyal Şartında yer alan sosyal hizmetlerden yararlanma hakkına yönelik öneri bir ölçüyü de öne çıkarmaktadır. Bu yükümlülük ve sorumluluk aynı zamanda 1987 yılında kurulmuş olan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği içinde önemlidir. Gerek Türkiye’deki Sosyal Hizmet Eğitiminin Uluslararası Sosyal Hizmet Eğitiminin bir parçası olması, gerekse ülkenin Sosyal Hizmet sistemi içinde mesleğin bilgi, beceri ve değerlerinin uygulamaya aktarılmasındaki becerileriyle Sosyal Hizmet Uzmanları Temmuz 2002’de Uluslararası Sosyal Çalışmacılar Birliğine de ³¹(IFSW) üye olmuştur. Avrupa bölgesinde de temsil edilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla 1967 den beri alınmış kararlar da dikkate alınmasının gerekmektedir. Ayrıca her sene mart ayı içinde bir gün Dünya Sosyal Hizmet Günü olması BM de kabul edilmiştir.

- 52) Diğer taraftan sosyal hizmetler/çalışma açısından yurtdışında olunmasına rağmen seçmen özelliğine de sahip olduğu 5 milyona yakın Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının dışında diğer ülkelerdeki kişilere de yönelik sosyal hizmet uygulamaları için temel bir araç olan Sosyal İnceleme Raporu vede bunun ancak sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenilmesinin talep edildiği “Uluslararası Sosyal Hizmet ISS(INTERNATIONAL SOCIAL SERVICES AGENCY”) ile ilgili kurumsal yapıya yönelik bazı bilgilere ise internet ortamında ulaşılmak mümkündür.³² İngilizce ve Fransızca web sayfasında yer alan bu bilgilere göre web sayfasında bazı Türkçe bilgilere ulaşmakta mümkündür. Yaşanılan savaşırlara bağılı olarak 1924 yılında Cenevre’de toplanan otoriteler, özel bir amaca yönelik, bağımsız ve uluslararası bir organizasyona ihtiyaç olduğunu kabul etmiş. Aynı yıl Cenevre’de İsviçre Medeni Kanunu’nun 60 uncu maddesi gereğince de hukuki bir varlık olarak Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu’nu kurmuşlardır .
- 53) Halen Türkiyenin dahil olduğu çocukların korumasına için sosyal hizmetlere yönelik 120 ülkeye amaç edinmiştir. Çocukları aileleri ve sınırlar arası (sınır- aşırı) göç sonucu ayrılmış bireyleri korumak, savunmak ve desteklemek için uğraşırken her bireyin, özellikle çocukların insan haklarının verilmesine riayet edildiğini garantiye almayı bir vizyon olarak amaçladığını da belirtmektedir. Ülkelerarası sosyal ve yasal danışmanlık ve aile izleme ,evlat edinme öncesi ve sonrası yardım , uluslararası aile arabuluculuğu ; aile parçalanmasında çocuk koruma; reşit olmayan yalnız kalmışların koruma ve bakımı , alternatif bakım / Koruyucu bakım ;kökenini arama gibi hizmetler öne çıkarılmaktadır.Bağılı büro ve temsilciler üzerinden de bu hizmetler verilmektedir.Özellikle de Çocuk Hakları Sözleşmesi bağlamında sosyal hizmetin temel bir parçası olan savunuculuğun yanı sıra gene sosyal hizmet ile ilgili bir temel yöntem olarak ele alınan “casework/vaka çalışması” ayrı bir başlık altında yer almaktadır.
- 54) Bu yapılanma ile farklı ülkeler arası farklılıklar gözetilmek için sosyal hizmetler ile kurulan ilişkilerin doğru bilgiye sahip olmaları ve/de ilgililere doğru çözümlerin sunulması da hedeflenmiştir. Bahse konu olan bu hizmetler ise görüleceğı gibi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında yer alan birimlerce verilen bilgilerce ile de gayet uyumlu olmayı gerekmektedir. Sosyal Hizmetlere

³¹ <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/>

<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/genel_tanitim-10#:~:text=Sosyal%20hizmet%20uzman%C4%B1%3B%20birey%2C%20aile,kar%C5%9F%C4%B1lanmas%C4%B1%20amac%C4%B1yla%20planlanmas%C4%B1%20ve%20uygulanmas%C4%B1n%C4%B1n

<https://www.iss-ssi.org/index.php/en/>

https://en.wikipedia.org/wiki/International_Social_Service

yönelik bir görev olarak öngörülen Bakanlık için de ayrı bir birimin parçası doğal olarak kabul edilmiştir. Kurumlarında uygulanması açısından bu durum Adalet Bakanlığı dahil sağlık ve eğitim gibi diğer uygulamalar içinde geçerlidir. Söz konusu adalet, eğitim ve sağlık gibi hizmetlerin tamamlayıcı ve bütünsel özelliğinin gözetilmesi ise sosyal adalete ve hukuk devlet niteliğinin kazandırmasına neden olabilmektedir.

- 55) Avrupa Konseyinin sosyal hizmete ve sosyal korumaya yönelik kararları aynı zamanda Avrupa Sosyal Şartında yer alan ilkelerin uygunluk ve tutarlılığın aranılmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda 1963-64 yılları arasında, Sağlık Bakanlığı bünyesinde yer alan Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından Uluslararası Sosyal Hizmetler Organizasyonu ile bağlantıya geçilmiş olması da gerçekler arasındadır. İkili görüşmeler sonucunda ise görüldüğü gibi bu organizasyonun Türkiye Temsilciliği'ni de üstlenmiştir. SHÇEK Genel Müdürlüğünün 2828 sayılı Kanun ile kurulması ile de bu temsilcilik aynen devam ettirilmiştir. Böyle bir süreçte ISS'in Türkiye Temsilcisi olarak 1964 yılından beri hizmet verilen SHÇEK Genel Müdürlüğünün, yurtdışından sosyal inceleme raporlarının sağlanması için yetkili tek makam olduğu ve yapılan düzenleme ile bu temsilcilik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının da bilindiği gibi aynen devamı olmaktadır. Böyle bir kurumsal hafızada söz konusudur.
- 56) Hayırseverlikten/yardımseverlikten sosyal hizmetlere dönüşümün de, kaynak kanunlar açısından evrensel yapı ve uygulamaların Türkiye'de ki bu durum ve yapıya yansıyan bilgiler ve gelişmelerin ³³ birlikte ele alınılmasına ek olarak gelişmeler açısından diğer bilgi ise Afganistan ³⁴ da ki uygulamalar ile ilgilidir. Afganistan'da çocuklara yönelik yapı ve uygulamada raporlama dahil sosyal çalışmacıların temel aktör olduğu UNİCEF Afganistan tarafından bu bilgi de ayrıca açıklanmaktadır. Hem ISS gibi Uluslararası Sosyal Hizmet Birimi hemde UNICEF Afganistan Ofisinin yaptığı açıklamalar dolayısıyla UNICEF Türkiye Ofisi açıdan da önemli aktördür. 2005 yılından beri özellikle 5395 sayılı Kanunun uygulamasına yönelik danışmanlık hizmeti açısından önemlidir. Adalet Bakanlığı ; Barolar gibi ilgili kurumlar ile verilen hizmetler ve işbirlikler ele alındığında sosyal hizmetten ve adaletten uzaklaşması için de bir kaynak noktasına dönüşmüştür. Çocuklar için Adalet Projesi kapsamında hala yayımlanmış bazı bilgiler de bu yöndedir. ³⁵ İnsani değerlerimize uymayan şeyleri bile normalleşmesine yardımcı olan katkılar arsında Çocuk Hakları Sözleşmesi adına 5395 sayılı kanunun uygulanması ve aykırılıkların olağanlaştırması için yapılan katkılar; sosyal çalışmacılar dışında psikologların veya pedagoji konusunda diplomaya sahip olmadığının bilinmesine rağmen pedagoglarca düzenlenmesinin sağlanması, en son adli destek görevliler ile ilgili düzenlemelerin devamı olarak öne çıkmaktadır.
- 57) Afganistan da bile yaşam koşulları ve sosyal ortam konusunda söz konusu SIR düzenlemesi ile aranan nitelik ve özellikten uzak bakış arasında 2828 sayılı Kanunda yer alan tanım ve evrensel açıdan sosyal çalışma mesleğinin tanımı ise Temmuz 2014'te IFSW Genel Kurulu ve IASSW Genel Kurulu tarafından onaylanmış ve güncellenmiştir. Böylece “*Sosyal hizmet; sosyal değişimi ve gelişimi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlendirilmesini ve özgürleşmelerini destekleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal hizmet,*

³³ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/hayirseverlikten-sosyal-hizmete-cocuk-dahil-korumama-boyutu-ve-bir-yutturma/>

³⁴ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/afganistanda-cocuklar-icin-adalet/>

³⁵

<https://www.unicef.org/turkey/ara?force=0&query=%C3%A7ocuklar+i%C3%A7in+adalet&created%5Bmin%5D=&created%5Bmax%5D=>

sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkelerini merkeze alır. Sosyal hizmet teorileri, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve yerel bilgi ile desteklenen sosyal hizmet, yaşam zorluklarıyla mücadele etmek ve iyilik halini geliştirmek için insanlarla ve yapılarla çalışır. Sosyal hizmetin bu tanımı ulusal ve/veya bölgesel düzeylerde geliştirilebilir.” şeklindedir.

- 58) Sosyal hizmet uygulamasına yönelik uluslararası değerler ve uygulamaya yönelik kurallar bağlamında “Almanya Sosyal Çalışmacılar Derneği(Deutscher Berufsverband für Sozial Arbeit)” ise diğer örnekler arasındadır.Bu örnek ile görüldüğü gibi sosyal politika dahil mesleğin ve görevin geliştirmesi açısından “**Anwalt der Menchen**”³⁶ şeklinde insan hakları ve insanlık açısından böyle bir savunuculuk görevi mesleksel onur içinde önemli örnektir. ,Hak sahiplerinin yanında olunması bağlamında” taraf³⁷ yapmayı yüklemektedir. İnsan hakları ve insan olma ile ilgili bu bakış Türkiye hukuk ve sosyal hizmet dünyası için de bir değerlendirme noktasıdır. İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik evrensel bir bakış ve uygulama yerine sosyal çalışmacıların kendi meslekler dışında benzer kılınması , yozlaşma ve yozlaştırma için yapılan ortaklıklar da ayrıca önemlidir.Böylece sosyal çalışmacılar açıdan yükletilen tarafsızlık boyutun engellenmesi ve yok sayılması ile bu boyutun psikolog ve çakma pedagog düzeyine indirmiş olması ve bazı yozlaştırılmış uygulamalar Yargı Reform Strajesi Belgesinde ve en son olarak İnsan Hakları Eylem Planına yansıtılmış olması söz konusu bilgi ve gerçekler içinde önemlidir.
- 59) Özellikle adalet ve sosyal hizmete yönelik gelişmelerin yanı sıra başta İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi,AİHS,ASSH vede önsözünde yer verile Pekin ,Havana ve Riyad Kurallarında yer aldığı ÇHS karşı saygıdan uzak olunması ve korunmaması bağlamında hukuk ve sosyal hizmet adına yozlaşmanın olağanlaştırılmasına yönelik katkıların Türk hukuk ve sosyal hizmet dünyasında sahip olan bakışın ve etkilerin adil yargılama açısından değerlendirilmesini/sorgulanmasını anayasal görev yapmaktadır.
- 60) 2005 yılından beri yaşanan/yaşatılan yozlaşma ile sosyal hizmet eğitimi ve akademik dünyası açısından önemli katkılar da söz konusudur. İnsan hakları açısından içselleştirmesi,yöntem ve araçların öne çıkarılması yerine sosyal hizmet eğitiminin yaygınlaşması hedefiyle örgün eğitim dışında açık öğretim ile yozlaşma bu süreçte daha da arttırılmıştır.Önlisans tamamlama programıyla günümüz de 35 binden fazla işsiz sosyal çalışma ile gelinin bu noktada halen söz konusu olan bu eğitim ve uygulama zehirli bir sarmaşık ³⁸ örneği de olabilmektedir. 27.6.2005 tarihinde TBMM ‘de Adalet Komisyonunda sosyal çalışmacıların yeterli sayıda olmaması şeklinde ki gerekçe ile sosyal çalışma görevli şeklinde böyle bir yozlaşma arasında sosyal inceleme raporunun da nasıl yozlaştırıldığı bu gerçekler arasındadır. Göz ardı edilen gerekçeler arasında ÇKK.35 maddesine yönelik TBMM Adalet Komisyonunda yapılan ve görüşmeler arasında Türkiye Barolar Birliği Temsilci olan Av.Seda Akço Bilen bu süreçte önemli aktörlerdendir. 2019 yılında yapmış olduğu açıklama ve itiraf özelliğinde ki bilgilerin adil yargılama ve çocukların üstün yararı için birlikte ele alınmasını gerektirmektedir..³⁹

³⁶ <https://www.dbsh.de/>

³⁷ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/isvicre-yurttas-medeni-kanunu-zgb-ve-turkiyedeki-cocuk-korumama-ve-de-sosyal-hizmetin-taraf-olma-gorevi/>

³⁸ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/9940-2/>

³⁹ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/9864-2/>

<http://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuk-korumama-kanunu-ve-mustafa-ruhi-sirinin-gunlukleri/>

61) Diğer taraftan bu süreci yansıtan en bazı bilgiler ek olarak olarak SİR unun bilirkşi özelliğine kazandırılmasına yönelik aktörlerden birisi de Prof.Dr.F.Yenisey ve Yusuf Solmaz Balo' ⁴⁰dur.Almanya da ki bir asırdan beri resmi vesayet kurumu dahil çocuk ve gençlere yönelik yapı ve uygulamaların Türk hukuk dünyası açısından göz ardı edilmesi amacıyla çeviri yanlışlıklar ve kavram kargaşaları dahil çelişkili bilgilerin yer aldığı bilgiler ⁴¹aynı zamanda temel bir aracın nasıl yozlaştırıldığının da örneğidir.Çocukların korunması ile ilgili bakışında yansımalarına yönelik bu örnek aynı zamanda 1940 larda var olan bilgilerin ⁴² Türk hukuk dünyası açısından nasıl körleştirilmesi ve gelinen noktanın da özetiştir.

62) Gerçeğin peşine düşülmesi yerine 2005 yılında adalet ve sosyal hizmetler ile ilgili başlayan böyle bir süreçte sosyal hizmet eğitimin de önemli olan pratikten yoksun kılındığı ve sadece bir diplomaya sahip olmasının eğitim zan edildiği vahim bir durumda söz konusudur. Bu süreçte açık öğretimde 2012 yılında hazırlanmış kaynak kitaplar arasında sosyal mevzuat ⁴³ ile ilgili yayında ayrı bir sorun kaynağıdır.Akademik katkı ile sosyolog,dahil kendi meslekleri dışındakilerin sosyal çalışma görevlilerce daha da genişlemesine kaynaklık

<http://www.cocukkorumatürkiye.com/cocuk-genclik-ceza-adalet-uygulamasindaki-sorunsal-yaklasim-ceza-sorumlulugu-ve-yanlis-islevsizlestirilen-sosyal-inceleme-raporuna-bir-bakis/>

⁴⁰ <https://www.milliyet.com.tr/gundem/hysk-dan-yargitay-a-buyuk-nester-1986678>
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/hysknin-aciga-aldigi-hakim-ve-savcilarin-isim-listesi-261380.html>
<https://www.hukukmedeniyeiti.org/haber/11270/ihrac-edilen-48-akademisyen-yargi-mensubu/>
<https://www.kitapyurdu.com/yazar/dr-yusuf-solmaz-balo/32105.html>

⁴¹ <http://www.cocukkorumatürkiye.com/cocuk-korumama-kanunu-1/> sf.75-93
<http://www.cocukkorumatürkiye.com/9911-2/> Sf.65-69

⁴² <http://www.cocukkorumatürkiye.com/prof-dr-faruk-erem-ve-1940lardaki-suclu-cocuklara-bakisla-yargi-reform-stratejisi-belgesi-icin-yuzlesmek/>
<http://www.cocukkorumatürkiye.com/cocuklarin-gelecegi-icin-1942-tarihli-tozlu-raflarda-kalan-bir-bilgi-daha-2/>
<http://www.cocukkorumatürkiye.com/1945-tarihli-cocuk-mahkemeleri-on-tasarisi-ile-hem-yuzlesme-hemde-mahcubiyet-icin/>

⁴³ <http://www.cocukkorumatürkiye.com/avrupa-sosyal-sarti-sosyal-hizmetlerden-yararlanma-hakini-kotuye-kullanmak-ve-bir-hakki-savunmamak-3/> sf:1-8

Anadolu ve Atatürk Üniversitelerindeki Açık Öğretim Fakültelerinde yer alan sosyal hizmet bölümleri için müfredat ve ders programları ve ilgili yayınlarda bu yondedir. Hem hak sahiplerini ve de uygulamaları ; yararlanmayı da belirleyen bir özellikte böylece kazandırılmaktadır.Akademik çalışmada ayrıca görüldüğü gibi Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi kapsamında 8 ünite arasında yer alan ve 156-184.sayfalar arasında ki 6.Ünite de "Adalet Hizmetinde Sosyal Hizmetler"e yer verilmiştir. Özellikle sosyal hizmetlerden yararlanmaya yönelik bir kurum ve yöntemler/metotlar ve de kullanılan araçların yasal düzenlemeler açısından kaynağı ise başta ÇKK olup bu açıdan ayrı bir önemdedir. Bu başlık ile de öne çıkan bu durum ve yondeki yetkinlik ise meslekdaşımız değerli Doç. Dr. Özlem Cankurtaran Öndeş ile de yansıtılmaktadır.(28) (Prof. ünvanı daha sonra kazanmıştır.) Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi için de 2012-13 dönemi içinde hazırlanmış ve 14 ünite arasında yer alan 11. ve 12 .Üniteler "Suç Mevzuatı 1-2" şeklinde ele alınmıştır.11.Ünite ve 23 sayfa olan "SUÇ MEVZUATI I" ın içindekiler ; • Çocuk Adalet Sistemi: Çocuk Polisi • Çocuk Adalet Sistemi: Çocuk Mahkemeleri'dir. 12. Ünite ve 28 sayfadaki "SUÇ MEVZUATI II deki içindekiler ise ; • Çocuk Mahkemesi: Çocuklar Hakkında Verilen Kararlar • Sosyal Hizmet Uzmanının Rol ve Fonksiyonu • Kapalı Kurumlar: Çocuk ve Gençlik Cezaevleri ve Çocuk Eğitimevleri • Ceza Adalet Sistemi'dir.... "Çocuk" yerine kanunu korumak , anlatırmak ve ezberleştirmek öne çıkarken bilim ve tekniği açısından içi doldurulmayan bir bilgi özelliğın kazandırılması ve SGÇ ile benzer yetkinlik ise aynen görüldüğü gibi böylece devam etmektedir. " Benzer bir tehlikenin baroca müdafı veya vekil olarak görevlendirilen avukatın ücretinin Cumhuriyet Başsavcılığı onayı ile ödenmesi durumunda da avukatların bağımsızlığının zedelenmesi durumunda olduğu görülmektedir. Sosyal çalışma görevlisi çocuk ceza muhakemesinde belirleyici, temel unsurlardan biridir ve kendisine özgü bir hukuk durumu ve üstlendiği temel görevler vardır. Örneğin SÇG duruşmada çocuk hakkında sözlü veya yazılı açıklamalar yaparak, muhakemeye "sosyo-pedagojik bir bakış açısı" ekler. **Bu nedenle, SÇG pedagoğ, sosyolog, psikolog veya sosyal hizmet uzmanı olabilir.** Sosyal çalışma görevlisi, "çocuğu koruyucu ve destekleyici bir tedbir" uygulanması gerekip gerekmediğini inceler. Sosyal çalışma görevlisi, inceleme yaptığı çocuk hakkında mahkemeye görüş bildirerek, somut olaydaki çocuk hakkında "ceza muhakemesinin mecburiliği prensibinin istisnalarının" (Diversion) uygulanıp uygulanmayacağı hakkında bir kanaat bildirir." şeklindeki bu açıklama ile sosyal hizmet konusundaki SİR dahil bu yönde benzer bir yetkinin sosyolog,psikolog ve pedagoğ (?) gibi benzer bir yetkinlikte görüldüğü gibi açıktır.Örneğin Almanya dahil söz konusu olan sosyal hizmetin bir parçası olan "sosyal pedagoji" gibi disiplin ile ilgili bir bakıştan yola çıkıp sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı ile sosyal pedagoğ'ların benzer meslek olduğunu ise görmeden vede bir sosyolog ve eğitimi söz konusu olmayan "pedagoğ" ve psikologlar için böyle bir benzerlik ayrı bir bilgi düzeyinin de ötesine taşınabilmektedir.ASPB ve bir adalet hizmetinde asli bir görev olan sosyal hizmet ve çalışanlarda bu bilgi ile ortadan kalkmaktadır. Ayrıca bir eğitim bilimi olan "pedagoji" ve sosyoloji ile sosyal hizmet/pedagoji ile benzer bu ilişki ve yetkinlik konusundaki bu becerinin(!?) ve düzeyin önemi de söz konusu olmaktadır.

yapılmış olması sosyal hizmet ve adalet açısından kara lekeler arasında öne çıkmaktadır. Bu yozlaşma aynı zamanda ASDEP⁴⁴ (Aile ve Sosyal Destek Programı) şeklindeki uygulama içinde geçerli olup evrensel bir sosyal hizmet uygulamasından uzak bir uygulama halen yürütülmektedir. Buna ayrıca sosyal hizmet zan edilmektedir.

- 63) İnsan hakları ve çocuk haklarına oluşturulan bu yozlaştırmalar bağlamında en son olarak toplumda yer alan savunmasız ve güçsüz kişi ve toplulukları için galat-ı meşhur açısında mağdur kişilere ek olarak suça sürüklenen çocuklarda dahil edilmiştir. Adil destek hizmetleri adına “kırılgan grup” kapsamında yer alması gibi böyle bir absürd kavramlaşmayla yozlaştırılması, insan haklarının nasıl lekelenirilmesi de örneğidir. İnsan hakları eylem planında bu boyutun göz ardı edilmesi aynı zamanda insan haklarına karşı saygıdan yoksun olduğunun; haklarının nasıl korunmamasının yanı sıra adli destek görevi ile böyle bir yozlaşmanın da örneğidir. Yine insan haklarının nasıl geliştirilmesi yerine engellemesi amacıyla sosyal çalışmacının yozlaşmasıyla diğer mesleklerin benzer kılmasının göz ardı edilmesi insan olma ve insanlık açısından bir tehlike ve tehdit olabilmektedir. Etkin savunuculuk açısından uzak olmasına yardımcı olan sosyal çalışmacılar açısından bu yöndeki ortaklığa aynı zamanda TCK.150 kapsamında yer alan avukatlar (müdafii ve vekil) içinde geçerlidir. Bu süreçte gerçeklerin gizlenmesi, sözleşmeler dahil bilimin, uygulamaların yanlış şekilde çevrilmesiyle kavramlar dahil adalet ve sosyal hizmete yönelik uygulamaların yozlaştırılmasının devamı olarak son “adli destek görevlisi” bu sefer son yönetmelikle açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

- 64) İnsan hakları ilke ve değerlerinin korunması açısından yukarıda yer alan bilgiler ve sonuç olarak adli süreçte suç mağdurlarına ve adli desteğe ihtiyaç duyan kişilere sağlanacak hizmetler için 30.Nisan .2021 tarihli adli destek ve mağdur hizmetleri yönetmeliğinin de ki düzenlemeler arasında özellikle “sosyal inceleme raporu” ile ilgili düzenleme, insan haklarına ve adil yargılama boyutuna odaklanmasını öncelikli yapmaktadır. Çocuk dahil bir kişinin yaşam koşulları ve sosyal ortamı konusunda risk yönetimini de içeren boyutların farklı farklı açılardan incelenmesi ve raporlama ise görüldüğü gibi 58. Madde de ayrı bir şekilde düzenlenmiştir. 5395 sayılı ÇKK/35.maddenin de devamıdır. Bu düzenlemeye ek olarak ve ayrıca bir standart istenerek kendi mesleği dışındaki kişilerce düzenlenecek bir ankete dönüştürülmüş sosyal inceleme raporu hedeflenmiştir. Mağdurlar dahil adalet hizmeti alan ve hak sahipleri açısından toksit/zehirli/virüs bir araç görüldüğü gibi böylece üretilmiştir. İnsan hakları ve adil yargılama ve sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı ile ilgili 5. fıkrada ise sosyal inceleme raporu hazırlanması talep edilen kişinin ceza infaz kurumunda bulunması hâlinde rapor, bu kurumda çalışan psikolog veya sosyal çalışmacılar tarafından hazırlanır şeklinde düzenlenmiş olması yetkinlik ve evrensel uygulamaların tutarlı olması, karar almadan önce böyle temel aracın ele alınması, kişilerin hukuksal güvence altına alınması yerine mağdurlar ve kişiler açısından tehlikeli bir toksit/zehirli/virüs üretilmesinin de bir parçasıdır. İnsan hakları açısından endişeli ve hukuktan uzaklık nedeniyle hem sosyal inceleme raporu hem de eğitim dahil yetki ve diplomasına sahip kişilerce düzenlenmesini

⁴⁴ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/asdep-gorevli-eleman-bir-uydurma-yutturma-mi/>

mümkün kılan 58.maddenin tamamının öncelikle ortadan kaldırılmasını gerekmektedir.

- 65) Böyle bir toksit/zehirli/virüs özelliğinde ki araç , İSS gibi Uluslararası Sosyal Hizmetler Biriminde yer alan bilgiler ve Afganistan ‘ da ki uygulamalar için yetkinliğin ve özelliğin, hukuk devlet niteliğinin aranılması gerektirmektedir. Böyle bir gereklikle sosyal inceleme raporu ve yönetmeliğin 35/2-3;36/1-b,1-d;40/5;43/1-c;58/1-2-4-5; 79/g maddeler, hizmetlere yönelik çeşitli şekilde de görüldüğü gibi yer almaktadır. Adli destek hizmetleri ve mağdurlara yönelik sosyal çalışmacı,psikolog ve pedagoglarca sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi ve benzer yetki ve görev almaları için “adli destek görevliler” şeklinde 4/c maddesinde ki tanım ise yönetmeliğin 32 farklı yerin de mümkün olabilmektedir.Temel haklara yönelik sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı bağlamında yöntem araçlardan birisi olan sosyal inceleme rapor dahil söz konusu hizmetler arasında yönetmelikte ayrıca yer verilen adli görüşmeciler ile ilgili görev ise 4/d maddesi ile birlikte 24 farklı yer de ele almaktadır. Böyle bir aktör ve araç ile böyle bir adalet hizmetinden bahsedilmektedir.
- 66) Dolayısıyla hem adli destek görevliler hemde adli görüşmeciler yönetmelikte farklı farklı yer alırken iş bölümü ile ilgili 81 .maddenin 2.fikrasında adli destek görevliler için “mezun olduğu bölüme” yer verilmiş olması yetkinlik ve diplomanın aranılmasını da gerektirmektedir.Hem adli destek görevliler hemde adli görüşmeciler arasında yer alan pedagog’ lar ile ilgili olarak pedagoji lisans eğitim konusunda mezun olmuş yetkinlik ve diplomanın aranılmasını da gerekmektedir. Üstelik bu yönde bir yasal düzenlemeye rast gelinmemektedir.Ayrıca 657 sayılı Kanun bağlamında kadro ve kamusal açıdan yapılacak ödemeler ve de aday memur ve asli memur boyutlarında birlikte ele alınmasını gerekmektedir. Bu durum kamu zararıyla da ilgili olup Adalet Bakanlığınca yapılan açıklamalar bağlamında 1982 yılından beri pedagoji eğitimin olmamasına rağmen yönetmelikte pedagog ibaresinin ve yetki görevin sosyal çalışmacılar ve psikologlar açısından benzer kılınması ve sosyal inceleme raporunun düzenlenmesi ise diğer önemli bir hukuksuzluğu ortaya çıkarmaktadır.Sosyal çalışmacılar açısından ise insan hakları ve tarafsızlık boyutunun engellenmesi ve bu şekilde benzerleşme yönetmelikle de özellikle amaçlanmaktadır.Etkin savunuculuğun engellemeye yönelik suç mağdurları açısından keyfikeyf bir uygulama yeni mağduriyetlere de ayrıca neden olmaktadır. Sözleşme ve anayasaya uygunluğun aranılmamasıyla kanunlar ve genelgelerle ihtilafa düşen mağdur kişiler için de temel bir sorun kaynağı olabilmektedir.
- 67) Ek mağduriyetlerinde kaynağının parçası olan adli destek görevliler veya adli görüşmecilerce sosyal çalışmacılar dışında sosyal inceleme raporunun psikolog ve pedagoglarca da düzenlenmesi dahil yönetmelikte çeşitli şekilde yer alan maddeler ;özellikle ÇHS 3 ve 40ıncı maddelerinin yanı sıra önsözde yer alan Pekin Kuralının 16. maddesi ve de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılama ilgili 6ıncı maddesi ; sosyal korumaya yönelik ilkeler arasında sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı bağlamında Avrupa Sosyal Şartında yer alan 14 ve diğer maddeler (7.;13;16.) ilgili boyutun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2.,14.,41.,90 ve de 137. maddelerce uygunluk ve tutarlığın aranılmasını öncelik yapmaktadır.Buna ek olarak Avrupa Konseyinde insan hakları ile ilgili boyut ve kararlara ek olarak İSS gibi yapılanma,Afganistan’daki uygulamaya yönelik bilgi ve de kaynak kanunlar açısından yapı ve uygulamalardaki gelişmelerin göz ardı edilmesi ve de TBMM Adalet Komisyonun 27.6.2005 tarihli ve ÇKK’nun

35.madde ve 3./1.e maddeleri açısından ÇKK'na yönelik açıklamalarla birlikte Av.Seda Akço Bilen'in yaptığı açıklamalar , adil yargılama açısından ele alındığında açık bir şekilde hukuksuzluk ve aykırılığı/ihlalinin engellenmesini öncelik yapmaktadır.

- 68) Bu hukuksuzluk ve keyfikeyf bağlamda yönetmeliğin 4/c maddesinde yer verilen “adli destek görevlileri” ve 4/c maddesinde yer verilen “adli görüşmeci” ilgili maddelerin iptalini de gerekmektedir.İptal aynı zamanda 58. Madde içinde geçerlidir. İdari usul hukuku açısından 60 gün gibi bir süre içinde yürütmeyi durdurma dahil hukuksal sürece başvururken yönetmeliğe dayanak olan 10.6.2020 tarihli ve 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2/a maddesinde yer alan “adli destek görevlisi” şeklindeki tanım ile birlikte Adalet Bakanlığında öngörülen yapı ve de adli sistemde öngörülen ve 63 sayılı Kararname ile birlikte Adli Destek ve Mağdurlar ile ilgili yönetmeliğe de yansıtılan adli görüşme odaları ile ilgili olup 24.Ekim.2019 tarihli ve 7188 sayılı Kanunun 22. Maddesi ise 5271 sayılı Kanunun 236 maddesi ve son fıkrasına yönelik bu düzenlemenin 4.ve 5 . fıkralarında yer alan “uzmanlar” ibaresinin iptalinin yanı sıra yine yönetmeliğe dayanak olan 5395 sayılı ÇKK ‘nun 3.1.e maddede tanımlanmış “sosyal çalışma görevlisi” ve de yine sosyal inceleme raporuna yönelik ÇKK.34.maddenin tamamı ve 35/1 maddesinde yer alan “gerektiğinde” ve “takdirinde” ibarelerinin hem ÇHS.3 ve40 ile birlikte Pekin Kuralın 16. maddesi;Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 , 17 ve 18 maddeleri;Avrupa Sosyal Şartının 7.13.14.16 maddeleri; yine yönetmeliği dayanak olan 4787 sayılı Kanun bağlamında hem 6284 sayılı Kanun hemde bu kanunun 2. maddesinde yer alan 1.Temmuz 2021 tarihine kadar yürürlükte olan İstanbul Sözleşmesinin 20,22 ve 30 maddeleri ve de Anayasa’nın 2,14,41,90 ve 137inci maddelerine aykırılığı nedeniyle söz konusu ihlallerin iptali için mahkemelerce Anayasa Mahkemesine iptal için başvurulmasına (6216 sayılı Kanunun 40. Madde) yönelik talep , yapılan başvurular arasında olunmasını gerekmektedir.Bu başvuru Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kadar devam edecek hukuksal sürecinde başlangıç noktası olmalıdır.
- 69) Ayrıca sosyal inceleme raporu açısında yönetmeliğin 58/5 maddesinde iptal edilmesi gereken durum aynı zamanda adli sistemde yer alan 29.12.2020 tarihli “Gözlem ve sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesi Dair Yönetmelik” ile de ilgilidir. ⁴⁵Bu yönetmeliğin gözlem ve sınıflandırma merkezlerinin görev ve çalışmaları ile infaz sürecinin her aşamasında hükümlüler hakkında yapılması gereken gözlem ve sınıflandırma ile uygulanan iyileştirme programlarına göre iyi hâl değerlendirmelerinin yapılmasına dair usul ve esasları düzenlemeyi amaçlamaktadır. Yönetmelikte yer alan “Gözlem ve sınıflandırma merkezi personeline” ile ilgili 5.madde de ise gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde mümkün olduğunca; kriminoloji, penoloji, davranış bilimleri, adalet psikolojisi veya ceza hukuku alanında bilgi ve deneyimi olan bir müdür ve yeteri kadar psikiyatri uzmanı, hekim, adli tıp uzmanı, psikolog, pedagog, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman, rehberlik uzmanı ve öğretmen gibi uzman görevliler ile diğer kurum görevlileri bulundurulur şeklindeki düzenleme söz konusudur.

⁴⁵ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/12/20201229-3.htm>

- 70) Yine yönetmeliğin; gözlem değerlendirme ve gelişim değerlendirme raporları ile ilgili 34.maddenin 2/b fıkrasında “ Psiko-sosyal yardım servisi gözlem değerlendirme raporu ile gelişim değerlendirme raporu,nun psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog veya çocuk gelişimi uzmanı tarafından düzenlediği şeklindedir. Dolayısıyla böyle bir raporlamaya yönelik rol ve görevlerin açıkça belli olmaması ve kendi meslekleri dışında benzer bir yetkiye sahip olması nedeniyle çocuklar dahil infaz sürecinde yer alan kişilere yönelik gözlem ve değerlendirmenin mümkün kılması özellikle insan hakları ve anayasaya aykırılığın ortadan kaldırılmasına da neden olmaktadır..Ruhsal boyut dahil kişilere yönelik iyilik hali bağlamında psikoloji boyutu ve sosyal koruma açısından sosyal iyilik hali ile ilgili boyut arasındaki farkın gözetilmediği de görülmektedir. Sosyal koruma ve sosyal hizmetler hakkı gibi boyutun ayrı ve farklı şekilde ele alınması ve böyle bir raporlama içinde önemli araçlardan olmasına rağmen bu boyutun da göz ardı edilmesi ve yukarıda benzer oluşan hak ihlalinin de engellenmesi amacıyla söz konusu bu maddenin iptalinin de birlikte başvurulması ayrıca mahkemece Anayasa Mahkemesince iptaline yönelik talepte anayasal görevler arasında öne çıkmaktadır.
- 71) Adalet adına ortaya çıkan hukuksuzluk ile endişeli durumun hukuksal süreç açısından diğer başvuru yerleri arasında “Kamu Denetçi Kurumu(ombudsmanlık)” ⁴⁶ yer almaktadır. Diğeri ise “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu” dur.Sözleşmeler ve uluslararası kurumlar açısından ise BM Çocuk Hakları Komitesi ve/ya Avrupa Konseyi Sosyal Haklar Komitesi olup raportöre davet dahil başvurular arasındadır.
- 72) Diğer taraftan adli destek ve mağdur hizmetlerine yönelik toplam 93 maddeyi içeren yönetmelik; İtalya,İsviçre ve Almanya ya dayalı kaynak kanun ve bakışın yanı sıra benimsenmiş olan Roma Hukuk sistem özelliğinin ele alınmasını gerekmektedir.Özellikle de 1940lı yıllar da Türk hukuk dünyası tarafından yapılan açıklamalar ve bakış değerlendirildiğinde söz konusu yönetmelik ile sahip olunan bakış ve uygulamaların 1940 lı yıllarda sahip olan bakıştan nasıl uzak olduğunun da örneğidir. İnsan hakları dahil bu yöndeki gelişmeler bağlamında söz konusu yapılar arasında sosyal hizmetler ile ilgili boyutun hala anlaşılacak istenmediği ve de kendine göre özgün bir uygulama yönetmelikte aynen yansımaktadır.Kaynak kanunlar ,sistem ve ülkeler açısından adalet hizmetine yönelik yapılar arasında adli sosyal hizmet şeklinde ki yapılar arasında gençlerin ayrı bir şekilde yapılanması ise bir asırdan beri mümkündür.Bu süreçte suç kurbanları/mağdurları açısından uzlaşma da bu kapsamda olup sosyal çalışmacılar ise temel aktörlerdendir.Özellikle Roma hukuk ve Anglosakson hukuk özelliğın Türk hukuk dünyası açısından göz ardı edilmesi ve insan hakları ile ilgili endişeli boyut arasında denetimli serbestlik gibi uygulamalar

⁴⁶ <https://www.ombudsman.gov.tr/>

<https://www.tihk.gov.tr/>

<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crc/pages/crcindex.aspx>

<https://www.coe.int/en/web/cm/home?desktop=true>

da dahildir.Bu ülkeler de var olan çeşitli ⁴⁷ örneklerin göz ardı edilmesi ⁴⁸ ise kalitenin ötesinde insanlığa yönelik tehdit için örnekte olabilmektedir. Yurtdışına ziyaret ise bu süreçte araç olurken AB projeleri ile esnaflaşmış boyut ise diğer bir tehdide dönüşebilmiştir.

- 73) Hukuk ve sosyal devlet niteliğine de yönelik tehdit ve tehlikeyi de içeren durum kalite ve düzey ile ilgilidir.Sosyal adalet dahil günümüzde sosyal hizmetin ,adil yargılama hakkı bağlamında adalet hizmetinin tamamlayıcı unsur olmasının, bir asırdan beri var olan uygulamaların , bilim ve teknik adına göz ardı edildiği bir yönetmelik söz konusudur. Sözleşmelerin ve anayasada yer alan yükümlülüğün gözetilmemesi nedeniyle yürürlükte olan TCK,ÇKK,CMK,4787,6284 sayılı kanunlar,bu yöndeki yönetmelik ve genelgeler ile ihtilafa düşmesi sonucu kurban/mağdur kişiler açısından son yönetmelikte bu kapsamdadır. İnsan hakları ve adalet adına söz konusu yapı ve bu yönde yer alan görevlilerce çeşitli şekilde oluşturulan mağduriyetleri de yansıtan bu son yönetmelik arasında örneğin 6. Madde de yer verilen “çocukların üstün yararı” ile ilgili düzenlemeler ise çocuk hakları dahil bu boyutun içselleştirilmediğinin de itirafıdır. Özellikle kendi meslekleri dışındaki kişilerin benzer kılmasına yönelik bir kılıfın zorla girmesine yönelik çaba, aynı zamanda bilim hukuk,teknik adına çaresizliğinin de özetiştir.
- 74) Halen yürürlükte olan ÇHS’nin 3ve 40. Maddesini de yansıtan ÇKK’ nün 4. Maddesin de yer alan temel ilkeler ve bu yönde 6. Maddenin yanı sıra 44.madde ile ilgili boyutun halen göz ardı edilmesinin ve engellenmesine yönelik çaba , acizliğin de resmidir.. Özellikle yetkisi ve diploması olmadan sosyal inceleme raporunu düzenleyerek çocuklar dahil kişilerin geleceklerinin ve karartılmasının “çakma/sahte” pedagog ve psikologlar tarafından çalınması/karartılması aslında ÇKK.44 madde kapsamında ele alınmasını gerekmektedir.Mesleksel sorumluk ve onur ile ilgili boyut dışında şimdiye kadar gereğinin ÇKK.44 maddesi kapsamında değerlendirilmesini/sorgulanmasını gerekmektedir.ÇKK.4,6 ve 44 maddeleri, CMK.150 maddesi açısından yer alan avukatlar içinde geçerlidir.Etkin savunuculuk adil yargılama içinde ayrıca önemlidir. 2005 yılından beri çocuk ve kişilerin geleceklerinin çalınması -Yargı Reform Strateji Belgesinin 76.sayfasındaki itiraf bağlamında - lekelendirilmesi ile oluşan mağduriyetlere de yönelik mağdur kişilerin, adli destek görevlilerce gerçekleştirilmesi, aslında ironik,trajikomik bir durumun ötesinde ayıplı/kusurlu hizmetin insan hakları açısından ele alınmasını gerekmektedir.

⁴⁷ <https://www.berlin.de/sen/justiz/soziale-dienste-der-justiz/wir-ueber-uns/>
<https://jm.rlp.de/de/unsere-justiz/sozialdienst-der-justiz/>
https://de.wikipedia.org/wiki/Soziale_Dienste_der_Justiz
<https://www.zh.ch/de/direktion-der-justiz-und-des-innern/justizvollzug-wiedereingliederung.html>
<https://www.wien.gv.at/sozialinfo/content/de/10/SearchResults.do?keyword=H%C3%A4ftlingsbetreuung>

⁴⁸ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/isvicrede-80-seneden-beri-soz-konusu-olan-genclik-savciligi-ve-sosyal-hizmet-uzmaninin-rolu/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/federal-almanya-cumhuriyetinde-genclik-adalet-hukuku-jugendgerichtsgesetz-ve-uygulama-alani-2/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/federal-almanyada-sosyal-hizmetler-uzmani-ve-sosyal-pedagog-kavramlari-arasindaki-fark/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/almanyada-sosyal-sistem-ve-kamusal-ve-otonom-ozel-sosyal-hizmetler-ile-turkiyedeki-sosyal-hizmetler-icin-bir-bakis/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuklari-gelecegi-icin-1942-tarihli-tozlu-raflarda-kalan-bir-bilgi-daha-2/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/isvicre-yurttas-medeni-kanunu-zgb-ve-turkiyedeki-cocuk-korumama-ve-de-sosyal-hizmetin-araf-olma-gorevi/>

- 75) Yine yönetmelik arasında “kırılgan grup” şeklinde absürd ve karşılığı olmayan kendi özgün tanıma da yönelik 44-47 maddeler arasında “vaka yönetiminden” bahsedilmektedir. Kavramsal açıdan bedensel, kişisel ve sosyal iyilik hali ayrı ayrı ve bütünsel açıdan bakılması yerine yozlaştırılmış adli destek görevlilerce gerçekleştirilmek istenen bir uygulama öne çıkmaktadır. Sosyal inceleme raporunun özellikle risk yönetimi içermesi ve bu yöndeki etkenlerin değerlendirilmesi nedeniyle vaka yönetimi bu sürecin temel parçasıdır. Bu raporlamaya yönelik vaka yönetim açısından yetkinliğin göz ardı edilmiş kişilerce yürütülmek istendiği bu uygulama çocuklar dahil mağdurlar açısından ise ayrı bir tehdit unsurudur. Özellikle koruma boyutu dahil önleyici ve koruyucu tedbirlere yönelik raporlamayı düzenleyen kişi aynı zamanda sorumluluğu da içermelidir. Sürecin ve sorumluluğun parçası olması sosyal çalışmacıların da yetkin kılması içindir. Diploması ve yetkinliğe sahip olmayan pedagog ve psikologlarca sosyal inceleme rapor dahil olduğu özgün ve yozlaştırılmış durum, vicdanın ve insanlığın körelmesine de yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda adil davranıştan nasıl uzaktan olmanın da somut örneği olabilmektedir. İnsan hakları açısından böyle endişeli ve vahim durum aynı zamanda ÇKK.44. maddesi içinde önemlidir. Bu maddenin özellikle gereğinin yapılması yerine boş laflar, çocuk hakları adına boş söylemler ile hem diploması olmayan hemde kendi mesleği dışındaki kişilerin benzer kılmasına yönelik adil davranıştan uzak düzenlemeye ek olarak yönetmelikte özellikle yer alan “adli görüşme odaları” uygulaması yönetmelikte 47-58 maddeleri arasında özellikle yer almaktadır.
- 76) Adil yargılamadan uzak bakış ile bu uygulama, yönetmelik açısından da bir sorun ve tehdit kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Evrensel sosyal koruma açısından sosyal hizmet ve adalete bakış açısından genel evrensel ve özellikle Kıta Avrupa’sın da ceza hukuku açısından soruşturma sürecindeki kişiler tarafından bilginin alınmasında sesli kayıt yapma ve değerlendirilmesine yönelik yöntem, özellikle kişilerin çeşitli şekilde şiddete maruz kalmalarını engellemek içindir. Yazılı kayıta yansıtılması amacıyla da olup insan hakları ve teknoloji konusundaki gelişmeler açısından zaman içinde görüntülü bilgi alınma yönteminin daha da geliştirilmesine neden olmuştur. Psikiyatrik ve gözlem açısında bilirkişi özelliği açıdan görsel kayıt için yöntem ve araçlardandır. Özellikle adli polis gibi bir uygulamanın ve gözetimin parçası olan bu uygulama ve yapı Türkiye de halen söz konusu değildir. Ancak çocukların cinsel istismar ile ilgili TCK.103-105 maddeleri nedeniyle çocukların defalarca dinlemesi ve savcı ve yargıçlar konusunda bu yönde yetkinlik ve vafsa sahip olmaması nedeniyle 2012 yılından beri bir iş modeli geliştirilmiştir. Anayasanın 2 ve 137. maddesine rağmen kanunlarda yer almayan çocuk izleme merkezleri ⁴⁹ ve bunun devamı olarak adliyeler de kurulmuş adli görüşme odaları ancak Ekim 2019 yılında 7188 sayılı kanundaki düzenlemeyle mümkün kılmıştır. Geçmişte olan hukuksuzluğun karartılmasına, meşrulaştırılmasına yönelik bir kanundan da bahsedilmektedir. Kanunlaşmamış uygulama sonucu delil oluşturulan bu uygulamalar arasında sosyal çalışmacılar kendi meslekleri dışında aracılık işlevine üstlenilmesi ise yozlaştırılmış uygulamanın parçası olmasına neden

⁴⁹ <http://www.cocukkorumaturkiye.com/magdur-cocuklar-cocuk-izleme-merkezi-cim-ve-sosyal-hizmet-icin-farkli-bir-bakis-1/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/magdur-cocuklar-cocuk-izleme-merkezi-cim-ve-sosyal-hizmet-icin-farkli-bir-bakis-2/>
<http://www.cocukkorumaturkiye.com/ifade-alma-odasi-ve-unicefe-acik-bir-duyuru/>

olmuştur. Tarafgirlik ve savunuculuk boyutunu yok sayarak mesleki sorumluluğun ikincil kılındığı vahim ve tehlikeli durum ile hak sahiplerinin savunmasız kılmasına yardım da söz konusudur. Bu uygulama aynı zamanda söz konusu son yönetmeliğe detaylı bir şekilde yansıtılmak istenmiştir. Mağdurlara yönelik boyutu da içeren yönetmelik ve 2012 yılından beri kanunlaşmamış ve diploması olmamasına rağmen pedagog dahil çeşitli kişilerce delil oluşturulmasına ortak olunması bağlamında etki ve sonuç olarak çeşitli mağduriyetlerin birlikte ele alınmasını gerektirmektedir.

77) İnsan hakları ve adil yargılama açısından endişeli durum 4787 ve 6284 sayılı kanunun içinde önemlidir. Başta diploması olmamasına ve eğitime sahip olmamasına rağmen pedagoglar açısından adli işlemlere kaynaklık yapmış olması ve etkiler aynı zaman da İstanbul Sözleşmesinde yer alan 20.;22. ve 30. maddelerde yer alan tazminat boyutunun birlikte ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. ⁵⁰1. Temmuz.2021 tarihine kadar yetkisi olmayan kişilerce kararlaştırılmış adli ve idari işlemler sonucu mağduriyetler için hukuksal sürece başlatılması yukarıda yer alan bilgiler bağlamında özellikle gerekmektedir. Hem 7188 sayılı Kanun hemde 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Adalet Bakanlığında kurulmuş müdürlük yapılanması yerine kaynak kanunlar açısından gelişmeler ve yapılar gözetilmiş olsa hukuka uygun ve uygar bir uygulamayı mümkün kılabilir. Aslında evrensel bakışın gözetilmesi ve sözleşmelere karşı saygı olduğu takdirde böyle bir yozlaştırılmış uygulamaların neden olunmasına gerek yoktur.

78) Çocuklar ve insanlık adına tarihe de not edilen bu bilgilerin yanı sıra yaşanan sorunların çözümleri de gayet açıktır. Örneğin kaynak kanun bağlamında bir asırdan beri var olan resmi vesayet kurumu yapılanması ÇKK'nun 9./2. Madde ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile mümkündür. Acil koruma ile ilgili en fazla 30 gün süreyi içeren idari yetkinin en az 48 aya çıkarılması amacıyla yasada yapılacak değişikliğin yanı sıra halen Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünde ayrı "Çocuk ve Gençlik Koruma Dairesi" şeklinde yapılanma ise yönetmelikle mümkündür. Bu birim aynı zamanda Sosyal Hizmetler Merkezlerinde yer alması ve raporlama dahil sosyal çalışmacılarca yürütülen bir uygulama en fazla bir sene içinde yapılabilir. Vaka koordinatörlüğü birimin yanı sıra hizmet içi eğitimle birlikte rol ve görevlerin açıkça belirlenmesi ile hukuka uygun ve uygar uygulamalarla çocukların korunması mümkündür. Meslek eğitimlerinin dışında halen var olan rol ve görevler ile oluşan kargaşa ve keyfikeyf uygulamalarda böylece engellenebilmektedir. Sorumlu konusunda var olan eksiklik ve kamu zararının çeşitli açılardan giderilmesi bir asırdan var olan bakışla da ayrıca mümkün olabilecektir.

79) Yine ÇKK da yer alan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemesi bu süreçte ve acil şekilde yeniden düzenlenmelidir. Yine kaynak kanun açısından Türk Ceza Kanununun 31. maddesi iptal edilerek ceza sorumluluk yaşının 15 olması bağlamında gençlik ceza kanunu ayrı ve/ya bu madde içinde yeniden düzenlenmesi mümkündür. 2005 yılında Dönmezer tarafından söz konusu tasarı ve 1940 yılındaki bakış bile yeter. 12 yaşındaki çocukların genel mahkeme/hakimlerce tutuklanmasının engellenmesi ile bu ayıptan kurtulması mümkündür. İtalya dahil heyetli gençlik mahkemesi yapılırken gençlik savcılık birimi şeklindeki yapılanma ve uygulama

⁵⁰ <https://www.cocukkorumaturkiye.com/9992-2/>

örneklerini anlamak ,içselleştirmek çocuklar açısından söz konusu zulümlüğün kısa sürede son verilmesine yardımcı olabilecektir.Ayrıca Türkiye de çocuk mahkemeleri bile yaygınlaşmadığı gibi yarısından çocuğu genel mahkemelerce yargılanmaktadır.Fakat bu yönde bir mahcubiyet bile olmadığı gibi tekrar suç işleme boyutun bir kere ile sınırlandırılması ve bunun insan hakları eylem planına dayandırılması aynı zamanda insan hakları ve adaletten,hukuktan nasıl uzak olduğunun da somut örneğidir.

- 80) İnsan hakları adına ve çocuk haklarının araç olarak öne çıkarıldığı bu süreçte gerçeklere karşı direnç ise en önemli sorundur. İnsan olma ve haklar açısından “yüzleşme”,”özeleştir” ve “mahcubiyet” yerine ezberlere köleleşme ve körleşmeyi aşmanın zorluğu da bu gerçekler arasındadır.1940 larda Türk hukuk dünyasında var olan bilgi ise en azından başlangıç noktasıdır.Endişeli durumlar açısından adalet dert edilmeli.Adil davranışa sahip olunmamasını da ret etmelidir. Özgür ve eşit yuttaşlığı engelleyen adaletsizliğe ,hukuksuzluğa ortak olmaması bağlamında İnsan Hakları ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve de sosyal anayasası olan Avrupa Sosyal Şartı açısında Avrupa Konseyinde öne çıkan sosyal haklar ve sosyal korumaya yönelik Komite kararları arasında sosyal çalışmacılar ile ilgili 1991 sayılı karar ise görev ve yükümlülük noktasıdır.Yeter ki insan hakları korumak açısından İNSAN ve İNSAN OLMA odaklı olmak, bilgi ve tekniğe karşın saygının gösterilmesiyle zorlukların aşılması bu nedenden dolayı halen mümkündür. Anayasa da yer alan 2.ve 90ıncı maddesine rağmen halen yaşanan mağduriyetlerin,hak ihlallerinin giderilmesi için aynı zamanda umut ve cesaret yeter. İNSAN ve İNSAN OLMA yönelik umut ,cesaret için bu çağrı, çocukların ve toplumun geleceği içindir.Umutlar ile zehirli meyvelerden arınılması da mümkündür.17.05.2021

SHU Nihat Tarımeri

Zürih Gençlik Savcılığı (eski)dip.Sosyal Çalışmacı

SON SÖZ: “UMUT, RÜYALARDA, HAYAL GÜCÜNDE VE HAYALLERİ GERÇEKLEŞTİRECEK KADAR CESUR OLANLARDADIR.” DR. J. E. SALK